

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	5
1. STRUKTURA STRATEGII.....	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	22
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA.....	25
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŚLEMIEŃ.....	25
2. DEMOGRAFIA.....	27
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	28
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	30
5. GOSPODARKA.....	30
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	31
7. EDUKACJA I KULTURA.....	33
8. OCHRONA ZDROWIA.....	37
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	41
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	43
11. POMOC SPOŁECZNA.....	46
12. SEKTOR POZARZĄDOWY.....	58
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	60
14. BEZROBOCIE.....	63
15. BEZDOMNOŚĆ.....	68
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	68
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI.....	77
18. SYTUACJA DZIECKA.....	83
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH.....	88
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	91
21. ANALIZA SWOT.....	95
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	104
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	104
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	117
3. POGNOZA ZMIAN.....	118
4. RAMY FINANSOWE.....	120
5. PROGRAMY I PROJEKTY.....	121
IV. UWAGI KOŃCOWE.....	123

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ślemień został przygotowany na lata 2016-2025. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym, i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia pozwala przede wszystkim na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele i działania, których wdrożenie powinno przyczynić się do złagodzenia lub rozwiązania wielu problemów społecznych, zdiagnozowanych w gminie w trakcie tworzenia dokumentu. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, Policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, Kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów realizowanych w sferze społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań będzie zależała jednak zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej w gminie byli losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 26 anonimowo wypełnionych arkuszy ankiet.

Wśród ankietowanych było około 77% kobiet i około 15% mężczyzn, pozostała część ankietowanych nie zadeklarowała swojej płci. Najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 26-35 lat, która stanowiła 30,77% tej próby. Następnie reprezentowane były grupy wiekowe 36-45 lat (26,92%), 46-55 lat (19,23%) oraz ex aequo 20-25 lat i 56-65 lat (po 7,69%), 3,85% badanych stanowiły osoby w wieku powyżej 65 lat. Część ankietowanych (3,85%) nie zadeklarowała swojej grupy wiekowej.

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wzięło udział również 26 osób, z których około 77% stanowiły kobiety, a około 15% mężczyźni,

pozostałe 8% ankietowanych nie zadeklarowało przynależności płciowej. W badaniu dotyczącym równości płci najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 36-45 lat (30,8% respondentów). Najstąbiej reprezentowana była grupa powyżej 65 lat (3,8%). Wśród pozostałych grup wiekowych było: po 23,1% osób w wieku 26-35 lat i 46-55 lat, po 7,7% osób w wieku 20-25 lat i 56-65 lat oraz 3,8% badanych niezdeklarowanych do żadnej kategorii wiekowej.

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 2 ankiet wypełnionych przez pedagogów funkcjonujących na terenie gminy placówek oświatowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia poprzedniej strategii, dla której rok 2015 zamyka okres programowania.

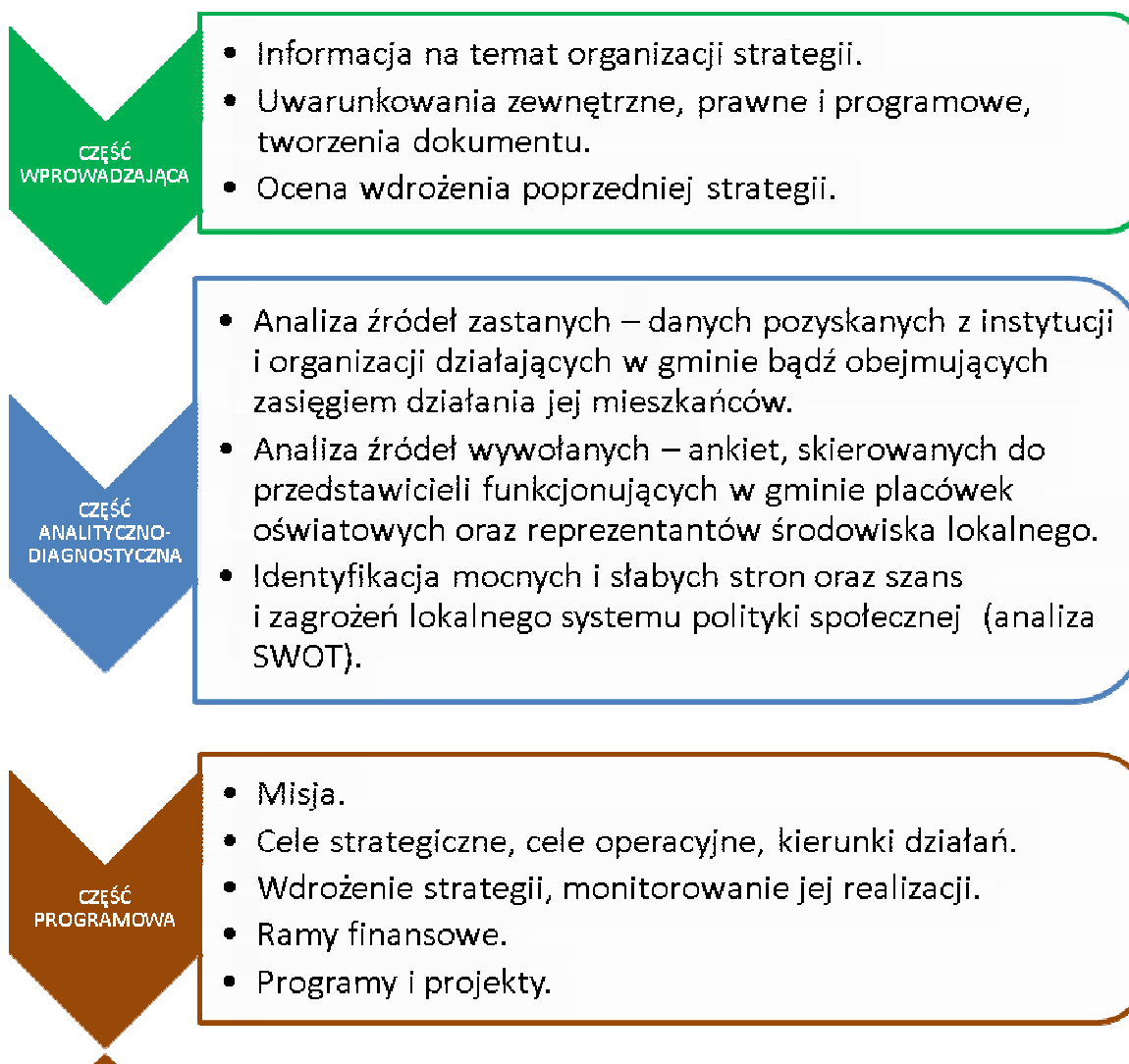
Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- Demografia;
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Gospodarka;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Edukacja i kultura;
- Ochrona zdrowia;
- Sport, rekreacja i turystyka;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sektor pozarządowy;
- Bezrobocie;
- Bezdomność;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Problemy równości płci,
- Sytuacja dziecka;
- Sytuacja osób starszych;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu, a także prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu został przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ślemień.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 645)
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 549, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r., poz. 162 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ślemień jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i miejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę

rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%;
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych w omawianym dokumencie przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby

korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie, „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,

- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych” i „Gwarancji dla młodzieży”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej

ramach sformułowano cel nadrzędny („Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”) oraz wyznaczono 3 priorytetowe obszary działań: 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki, 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu, 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Założenia polityki społecznej ujęto głównie w ramach priorytetowego obszaru działań 3. – Rozwój zasobów ludzkich.

Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy.

- 3.1.1. Zwiększenie roli szkolnictwa wyższego w rozwoju regionu.
- 3.1.2. Poprawa efektywności kształcenia.
- 3.1.3. Dostępność edukacji dla dorosłych.
- 3.1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży.

Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego.

- 3.2.1. Wspieranie rozwoju sektora organizacji pozarządowych.
- 3.2.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego.

Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą.

- 3.3.1. Rozwój zatrudnienia osób bezrobotnych.
- 3.3.2. Przeciwdziałanie bezrobociu osób zagrożonych utratą pracy w rolnictwie oraz sektorach mających problemy z dostosowaniem się do potrzeb rynku pracy.

Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia.

- 3.4.1. Edukacja zdrowotna społeczeństwa.
- 3.4.2. Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej.
- 3.4.3. Powszechna, wczesna diagnostyka medyczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności.

- 3.5.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.
- 3.5.2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.
- 3.5.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa ludności.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020 wraz z krajowymi programami operacyjnymi oraz Umową Partnerstwa tworzy spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

RPO WSL 2014-2020 stanowi instrument realizacji Umowy Partnerstwa oraz realizuje wizję rozwoju regionu zawartą w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie

2020+” i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Ponadto cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020.

RPO WSL 2014-2020 jest jednym z 16 regionalnych programów dwufunduszowych, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Programowanie i wdrażanie dwufunduszowego programu daje możliwość programowania celów rozwojowych, a nie poszczególnych funduszy UE, co przyczyni się do zwiększenia komplementarności i efektywności interwencji oraz ściślejszego strategicznego powiązania ze sobą projektów infrastrukturalnych i projektów „miękkich”. Takie podejście sprzyja również silniejszym powiązaniom i koordynacji działań podejmowanych w regionach przez podmioty zaangażowane w realizację programów.

Dokument zawiera opis wkładu programu w realizację Strategii Europa 2020 oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej wraz ze zdiagnozowaniem najważniejszych wyzwań rozwojowych regionu. Na tej podstawie zidentyfikowano cele szczegółowe i odpowiadające im priorytety inwestycyjne. W programie znajduje się także uzasadnienie wyboru celów tematycznych oraz rozkładu środków finansowych, opis osi priorytetowych, plan finansowy, a także część dotycząca rozwiązań instytucjonalnych oraz systemu koordynacji.

Zgodnie z RPO WSL 2014-2020 realizowane będą zadania w ramach następujących priorytetów:

- Priorytet I. Nowoczesna gospodarka.
- Priorytet II. Cyfrowe śląskie.
- Priorytet III. Wzmocnienie konkurencyjności MŚP.
- Priorytet IV. Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna.
- Priorytet V. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów.
- Priorytet VI. Transport.
- Priorytet VII. Regionalny rynek pracy.
- Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy.
- Priorytet IX. Włączenie społeczne.
- Priorytet X. Rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna.
- Priorytet XI. Wzmocnienie potencjału edukacyjnego.
- Priorytet XII. Infrastruktura edukacyjna.

- Priorytet XIII. Pomoc techniczna.

Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i zasadne, zostanie zastosowane zintegrowane podejście terytorialne. Podejście to będzie wdrażane na obszarach funkcjonalnych czterech Subregionów: Centralnego, Północnego, Południowego i Zachodniego, stanowiących – zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020 +” – obszary polityki rozwoju.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji,
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej,
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej,
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych,
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych,
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej,
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny, będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej,
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży,
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych,
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych,
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim, przyjęta w 2005 roku, jest dokumentem, dzięki któremu możliwe jest planowanie rozwoju polityki społecznej na terenie powiatu żywieckiego oraz podejmowanie działań na rzecz poprawy zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców, w szczególności tych, których dotyczą problemy społeczne.

Strategia jest zorientowana głównie na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną na terenie powiatu oraz instytucjami wspierającymi w takich obszarach, jak: edukacja, służba zdrowia i sądownictwo.

Na podstawie zawartej w dokumencie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie, w tym występujących na jego terenie problemów społecznych, identyfikacji zasobów pomocy społecznej oraz analizy SWOT, wyznaczono cel główny („Wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków, poprzez usamodzielnienie rodzin w oparciu o zasadę pomocniczości”) oraz poniżej przedstawione główne cele operacyjne:

- zapewnienie godnych warunków życia mieszkańcom powiatu żywieckiego,
- zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem,
- życiowe usamodzielnienie osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska,
- wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom lub minimalizowanie wpływu tych czynników (problemów), które nie mogą być usunięte lub zmienione,
- wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać,
- integracja i współdziałanie instytucji, organizacji i osób w celu rozwiązywania problemów społecznych,
- inicjowanie, wspieranie i promowanie wszystkich programów mających na celu przeciwdziałanie, ograniczenie lub likwidację problemów społecznych,
- wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych,

- wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy i wolontariatu.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006-2020 (aktualizacja 2013 r.)

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żywieckiego na lata 2006-2020 określa cele i kierunki działań, dzięki którym powiat żywiecki będzie mógł racjonalnie się rozwijać. Wytyczona w strategii misja dotyczy wzajemnej współpracy powiatu z gminami, dzięki której podwyższy się standard życia społeczeństwa poprzez dążenie do zrównoważonego rozwoju zgodnego ze standardami Unii Europejskiej oraz założeniami Strategii Narodowej i Strategii Województwa Śląskiego. W dokumencie wyznaczono następujące obszary, a w ich ramach priorytety polityki powiatu:

Polityka gospodarcza – P I Trwały rozwój gospodarczy w powiecie.

Polityka społeczna – P II Zwiększenie szans rozwoju osobistego mieszkańców i P III – Poprawa warunków bytowych mieszkańców i przyjezdnych.

Polityka ekologiczna – P IV Eliminacja zagrożeń środowiskowych i racjonalizacja ochrony środowiska.

W sferze społecznej, szczególnie ważnej z uwagi na problematykę niniejszego opracowania, sformułowano niżej przedstawione priorytety, cele strategiczne i operacyjne oraz zadania:

P II Zwiększenie szans rozwoju osobistego mieszkańców.

C II.1 Wyrównanie poziomu bazy materialnej szkolnictwa.

O II.11 Rozwój materialny zaplecza szkolnictwa.

- Z II.11.1 Rozwój bazy materialnej szkół i innych publicznych placówek oświatowych, z uwzględnieniem innowacyjnych pomocy dydaktycznych.
- Z II.11.2 Likwidacja barier architektonicznych.

C II.2 Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców.

O II.21 Specjalizacja programów nauczania.

- Z II.21.1 Dostosowanie programów nauczania do zapotrzebowania na regionalnym rynku pracy.
- Z II.21.2 Zastosowanie nowoczesnych technik edukacyjnych w programach szkolenia.
- Z II.21.3 Organizacja Powiatowego Centrum Metodycznego i Powiatowego Centrum Kształcenia Praktycznego.

- Z II.21.4 Utworzenie Centrum Edukacji i Doskonalenia Kadr Pedagogicznych.
- Z II.21.5 Utworzenie Powiatowego Centrum Kultury.
- Z II.21.6 Utworzenie Centrum Integracji Europejskiej.

C II.3 Podniesienie poziomu integracji społeczeństwa powiatu i zwiększenie ich identyfikacji z powiatem.

O II.31 Uwpuklanie lokalnych wartości kulturowych.

- Z II.31.1 Opracowanie i wdrożenie programów nauczania o wartościach kulturowych i tradycjach Żywiecczyzny.
- Z II.31.2 Utrzymanie organizacji wspólnych imprez kulturalnych, turystyczno-sportowych, rajdów, festynów, wystaw, konkursów.
- Z II.31.3 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury objętej ochroną konserwatorską.
- Z II.31.4 Współpraca z organizacjami pozarządowymi.
- Z II.31.5 Promocja wartości rodzinnych.

C II.4 Aktywizacja zawodowa mieszkańców.

O II.41 Edukacja i przekwalifikowania.

- Z II.41.1 Utrzymanie i dalszy rozwój programu szkoleń dla rolników (dotyczących agroturystyki, kooperatyw oraz z zakresu funduszy pomocowych).
- Z II.41.2 Aktywizacja zawodowa absolwentów.
- Z II.41.3 Szkolenie dla mieszkańców w zakresie reorientacji zawodowej.

O II.42 Rozwój zasobów ludzkich a polityka zatrudnienia.

- Z II.42.1 Współpraca w zakresie pozyskiwania funduszy UE.

P III Poprawa warunków bytowych mieszkańców i przyjezdnych.

C III.1 Poprawa zdrowotności, promocja zdrowia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych.

O III.11 Usprawnianie usług społecznych.

- Z III.11.1 Budowa nowej placówki Szpitala Powiatowego w Żywcu.
- Z III.11.2 Rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy służby zdrowia, w tym opieki długoterminowej.
- Z III.11.3 Prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
- Z III.11.4 Organizacja i prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnej w zakresie opieki długoterminowej oraz osób w podeszłym wieku.
- Z III.11.5 Organizacja czasu i opieki dla dzieci i młodzieży.
- Z III.11.6 Stała współpraca z organizacjami rządowymi i pozarządowymi w zakresie promocji zdrowia i polityki społecznej.

- Z III.11.7 Profilaktyka patologii społecznych, prowadzenie poradnictwa przeciwalkoholowego i przeciwnarkotykowego.
 - Z III.11.8 Organizacja monitoringu potrzeb i problemów społecznych w celu kierowania działań pomocy społecznej.
 - Z III.11.9 Opracowanie kompleksowego programu pomocy i wsparcia osób niepełnosprawnych.
 - Z III.11.10 Promocja polityki prorodzinnej, w tym informacja o systemie rodzicielstwa zastępczego.
 - Z III.11.11 Modernizacja oraz dostosowanie do standardów opieki i wychowania w Powiatowym i rodzinnych Domach Dziecka.
 - C III.2 Zwiększenie dostępności usług dla przyjezdnych i mieszkańców.
- O III.21 Podnoszenie jakości usług w jednostkach samorządu terytorialnego na terenie Żywiecczyzny.
- Z III.22.1 Rozbudowa i modernizacja obiektów publicznych w celu poprawy świadczenia usług przez jednostki tam zlokalizowane.
 - Z III.22.2 Rozbudowa Informatycznych Systemów Zarządzania oraz Elektronicznych Usług Publicznych.

C III.3 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na terenie powiatu.

O III.31 Utrzymanie porządku i bezpieczeństwa.

- Z III. 31.1 Opracowanie programu budowy zaufania dla instytucji publicznych.
- Z III. 31.2 Zwiększenie bazy materialnej Policji w powiecie.
- Z III. 31.3 Zwiększenie bazy materialnej Straży Pożarnej, Granicznej, GOPR-u, WOPR-u, społecznych strażników przyrody w powiecie.
- Z III. 31.4 Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.
- Z III. 31.5 Opracowanie programu ratownictwa.
- Z III. 31.6 Utrzymanie bezpieczeństwa w górach.
- Z III. 31.7 Utworzenie pogotowia gazowego.

Strategia Rozwoju Gminy Ślemień na lata 2014-2022

Strategia Rozwoju Gminy Ślemień na lata 2014-2022 jest najważniejszym dokumentem programowym, w oparciu o który samorząd realizuje politykę rozwoju lokalnego. W jej ramach opracowano diagnozę społeczno-gospodarczą, przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych

z terenu gminy, dokonano analizy SWOT, zidentyfikowano występujące problemy oraz sformułowano misję („Misją gminy Ślemień jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowę i rozwój miejscowości, a także zwiększanie atrakcyjności turystycznej regionu.”). Dokument wyznacza cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działania, których realizacja ma przyczynić się do poprawy sytuacji w gminie.

Cel strategiczny I: Rozwój przedsiębiorczości i stabilnego rynku pracy.

Cel operacyjny I.1. – Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców.

Kierunki działania:

- Rozwój edukacji w zakresie przedsiębiorczości od początku kształcenia.
- Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i umiejętności adaptacyjnych wśród społeczności lokalnej.
- Integracja lokalnych przedsiębiorców w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.
- Wspieranie mobilności społeczności lokalnej.
- Wspieranie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i zależnych.

Cel operacyjny I.2. – Wspieranie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Kierunki działania:

- Podniesienie konkurencyjności oferty terenów inwestycyjnych.
- Pozyskiwanie nowych inwestorów oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

Cel operacyjny I.3. – Wspieranie rozwoju turystycznego gminy Ślemień.

Kierunki działania:

- Opracowanie i wdrożenie koncepcji rozwoju turystyki na obszarze gminy.
- Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej na terenie gminy Ślemień.
- Inicjowanie i pobudzanie rozwoju przedsiębiorczości turystycznej mieszkańców gminy i zatrudnienia w turystyce.
- Rozwój infrastruktury turystycznej na terenie gminy Ślemień.
- Opracowanie i wdrożenie markowych produktów turystycznych.
- Partnerska współpraca pomiędzy gminami, instytucjami wyższego szczebla (powiatowego, wojewódzkiego), branżą turystyczną.

Cel strategiczny II: Rozwój bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i publicznego.

Cel operacyjny II.1. – Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych.

Kierunki działania:

- Promowanie zdrowego stylu życia oraz wspieranie rozwoju profilaktyki.
- Wspieranie rozwoju usług opiekuńczych nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi.

- Wspieranie dostępu do opieki zdrowotnej oraz zwiększenie standardu infrastruktury placówek ochrony zdrowia na terenie gminy.

Cel operacyjny II.2. – Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu.

Kierunki działania:

- Wspieranie rodziny jako podstawowej komórki społecznej.
- Wspieranie działań mających na celu wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem.
- Wspieranie inicjatyw na rzecz profilaktyki społecznej.

Cel operacyjny II.3. – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach publicznych.

Kierunki działania:

- Rozwój umiejętności i wyposażenia służb ratowniczych.
- Wspieranie rozwiązań w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach publicznych, np. w zakresie rozwoju monitoringu, instalowania radarów, rozbudowy infrastruktury drogowej i okołodrogowej (chodników, oświetlenia ulicznego itp.).
- Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego i przeciwpowodziowego, m.in. poprzez poprawę systemu monitoringu i alarmowania.

Cel strategiczny III: Poprawa funkcjonalności gminy.

Cel operacyjny III.1. – Poprawa dostępności komunikacyjnej.

Kierunki działania:

- Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej na terenie gminy.
- Modernizacja i budowa infrastruktury okołodrogowej, m.in. chodników.
- Poprawa dostępności transportowej gminy (powiązania wewnętrzne i zewnętrzne).

Cel operacyjny III.2. – Rozwój edukacji oraz opieki żłobkowej i przedszkolnej.

Kierunki działania:

- Rozwój placówek edukacyjnych w zakresie poprawy ich stanu technicznego oraz wyposażenia w pomoce dydaktyczne i nowoczesne technologie.
- Wspieranie działalności w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 i przedszkolnej oraz poprawa dostępności tych usług.

Cel operacyjny III.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych.

Kierunki działania:

- Poprawa jakości powietrza oraz wód podziemnych i powierzchniowych na terenie gminy.
- Wspieranie efektywności energetycznej obiektów mieszkalnych, usługowych.
- Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii.
- Kształtowanie postawy proekologicznej mieszkańców gminy.

Cel operacyjny III.4. – Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa.

Kierunki działania:

- Wzrost dostępności mieszkań socjalnych, chronionych i komunalnych na terenie gminy.
- Promowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

Cel strategiczny IV: Rozwój aktywności społeczności lokalnej.

Cel operacyjny IV.1. – Rozwój kultury, sportu i rekreacji.

Kierunki działania:

- Rozwój działalności obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy.
- Rozbudowa oferty rekreacyjnej i turystycznej na terenie gminy.
- Zagospodarowanie terenów zielonych na terenie gminy.
- Rozwój oferty instytucji kultury działających na terenie gminy.
- Rozwój imprez organizowanych na terenie gminy.

Cel operacyjny IV.2. – Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działania:

- Wspieranie rozwoju inicjatyw obywatelskich.
- Rozwój wolontariatu na terenie gminy.

Cel operacyjny IV.3. – Wzmacnianie potencjału i skuteczności administracji publicznej.

Kierunki działania:

- Usprawnianie procesów zarządzania w administracji publicznej.
- Rozwój współpracy gminy Ślemień z podmiotami gospodarczymi, społecznymi i samorządowymi.
- Rozwój współpracy międzynarodowej oraz zrzeszania z innymi samorządami w kraju i zagranicą.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2015 zamknął okres programowania, stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Ślemień na lata 2016-2025. W jej ramach zostały wskazane największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

We wdrażaniu Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ślemień na lata 2008-2015 napotkano trudności o charakterze organizacyjno-finansowym oraz kadrowym. Znaczne niedobory personalne w połączeniu z dużą liczbą zadań zleconych Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej oraz niewystarczające środki finansowe nie pozwoliły na realizację wszystkich zamierzonych przedsięwzięć, w tym przede wszystkim na rozbudowę infrastruktury pomocowej.

Osiągnięcia w realizacji strategii

Do osiągnięć należy zaliczyć:

- tworzenie warunków sprzyjających umocnieniu rodziny, czego efektem jest sprawny system pomocy rodzinie;
- skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- wyrównywanie szans życiowych osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej;
- realizacja gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną – wspieranie rodziny w kryzysie.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

Podczas wdrażania strategii nie udało się:

- dostatecznie zaktywizować lokalną społeczność.
- rozwinąć wolontariat wśród młodzieży na rzecz osób starszych i samotnych.
- rozszerzyć katalog usług na rzecz osób starszych.
- rozpropagować idee wolontariatu na tyle skutecznie, by pozyskać wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania

a) spośród zrealizowanych:

- kontynuacja działań w zakresie rozwijania aktywnych i zdrowotnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, samotne i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych.
- zapobieganie zagrożeniom związanym z przemocą w rodzinie poprzez rozbudowę sieci wsparcia.
- zwiększenie dostępności terapii psychologicznych.

- zapobieganie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

b) spośród niezrealizowanych:

- rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i samotnych.
- zatrudnienie asystenta rodziny.
- zwiększenie wsparcia psychologicznego, prawnego i socjalnego dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci.
- rozbudowa infrastruktury mieszkaniowej, w tym utworzenie mieszkania chronionego.

Zrealizowane programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych:

W latach 2008-2011 GOPS realizował Projekt „Program aktywnej integracji w Gminie Ślemień” w ramach POKL Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu była m.in. minimalizacja zagrożenia wykluczeniem społecznym i zawodowym klientów pomocy społecznej w gminie Ślemień. W ramach realizacji programu wsparciem objęto łącznie 31 osób.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŚLEMIENI

Gmina Ślemień jest gminą wiejską położoną w południowo-wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie żywieckim. Zajmuje powierzchnię 45,43 km² i jest jedną z piętnastu powiatowych jednostek terytorialnych.

Gmina Ślemień graniczy z gminami: Świnna, Jeleśnia, Łękawica i Gilowice – należącymi do powiatu żywieckiego w województwie śląskim oraz gminą Andrychów – należącą do powiatu wadowickiego i gminą Stryszawa – należącą do powiatu suskiego w województwie małopolskim. Do gminy, oprócz miejscowości Ślemień będącej siedzibą władz gminy, należą 2 sołectwa: Kocoń i Las.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina leży w północnej części prowincji Karpat Zachodnich, w mezoregionie Beskidu Małego, Beskidu Makowskiego i Kotliny Żywieckiej. Północna, wyższa część obszaru gminy, należy do Beskidu Małego, zaliczanego do gór niskich o szczytach ok. 900 m n.p.m. Najwyższym wzniesieniem gminy jest Łamana Skała (929 m n.p.m.), nazywana również Madohorą. Południowa, niższa część obszaru gminy, znajduje się w obszarze Bramy Ślemieńskiej (Przełęcz Ślemieńska), na pograniczu Beskidu Małego i Beskidu Makowskiego. Oba masywy rozdzielone są Kotliną Żywiecką. Teren gminy leży w dolinie rzeki Łękawki – zasilającej jezioro Żywieckie i potoku Kocońka. Walory przyrodniczo-krajobrazowe, górskie położenie i wysoki stopień zalesienia (ok. 60%) sprzyjają rozwojowi turystyki i rekreacji.

Samorząd gminy Ślemień, pragnąc mieć wpływ na rozwój gminy i zapewnić jej promocję, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Lokalnej Grupie Działania „Żywiecki Raj” oraz Stowarzyszeniu „Region Beskidy”.

Na potrzeby niniejszego opracowania przeprowadzono badania ankietowe pozwalające pozyskać opinie mieszkańców na temat atutów gminy oraz czynników ograniczających jej rozwój, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Wskazując atuty, respondenci najczęściej wymieniali atrakcyjne położenie geograficzne gminy oraz związane z tym walory krajobrazowo-turystyczne (tereny górskie, dziewiczą naturę, duże obszary leśne). Uzupełnieniem malowniczej przyrody są: cisza, spokój i dobre warunki klimatyczne – wskazywane jako kolejne zalety. Duże znaczenie respondenci przywiązywali także do bliskiego sąsiedztwa ze Słowacją, umożliwiającego współpracę

międzynarodową. O atrakcyjności turystycznej i kulturowej gminy stanowią również: Park Etnograficzny, Sanktuarium Maryjne na Jasnej Górze, liczne kapliczki oraz rynek w Ślemieniu.

W dalszej kolejności ankietowani wymieniali sprzyjający rozwojowi turystyki charakter gminy, stale rozbudowującą się bazę turystyczną i noclegową oraz otwartość i gościnność mieszkańców. Niektórzy badani wspomnieli również o dobrym położeniu komunikacyjnym (przy drodze wojewódzkiej) oraz mobilności mieszkańców w poszukiwaniu pracy.

Identyfikując czynniki, które w największym stopniu ograniczają możliwości rozwojowe gminy, ankietowani najczęściej wskazywali brak środków finansowych na rozwój i inwestycje gminne oraz wysokie zadłużenie. Za równie istotną kwestię ankietowani uznali brak miejsc pracy i wynikający z tego znaczny poziom bezrobocia, prowadzący do ubożenia społeczności gminy. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na zbyt małą liczbę mogących dać zatrudnienie lokalnych zakładów pracy oraz ograniczone działania służące pozyskaniu inwestorów i brak atrakcyjnych terenów inwestycyjnych.

Według badanych dużym problemem jest infrastruktura drogowa i okołodrogowa oraz niewystarczająca komunikacja autobusowa z okolicznymi miejscowościami. Wspomniano również o braku właściwej promocji gminy oraz niewystarczającej bazie turystycznej i niedostatecznym zapleczu gastronomicznym.

Wskazując działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców, uczestnicy badania stwierdzali potrzebę poczynienia inwestycji w infrastrukturę gminną. W tym kontekście wymieniono rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej, budowę chodników oraz poprawę nawierzchni dróg. Za równie ważną kwestię uznano ograniczanie bezrobocia i tworzenie nowych miejsc pracy poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków do inwestowania, wspieranie aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców oraz utworzenie miejsca aktywizacji zawodowej z możliwością konsultacji ze specjalistami.

Wśród niezbędnych do realizacji działań wymieniano także ułatwienie dostępu do dóbr kultury i organizację imprez integrujących lokalną społeczność (np. pikniki rodzinne). Respondenci zwrócili także uwagę na zwiększenie nakładów na promocję gminy, racjonalne zarządzanie środkami finansowymi, rozwój inicjatyw społecznych oraz pomoc rodzinom wielodzietnym.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2015 roku gmina Ślemień miała 3 521 mieszkańców, w tym 1 808 kobiet, które stanowiły 51,35% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 78 osób na km². W latach 2013-2015 z roku na rok systematycznie zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży, sukcesywnie rosła natomiast liczba osób starszych. Liczba osób w wieku produkcyjnym ulegała wahaniom. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	661	659	656
liczba osób w wieku produkcyjnym	2 382	2 393	2 391
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	451	460	474
ogółem	3 494	3 512	3 521

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane w tym zakresie, odnoszące się do gminy Ślemień przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba urodzeń żywych	33	36	43
liczba zgonów	33	37	31
przyrost naturalny	0	-1	12

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

W analizowanym okresie liczba urodzeń w gminie Ślemień z roku na rok rosła (33 w 2013 r., 36 w 2014 r., 43 w 2015 r.), wahała się natomiast liczba zgonów (33 w 2013 r., 37 w 2014 r., 31 w 2015 r.). Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny ulegał w analizowanym okresie wahaniom, bowiem w 2013 roku liczba urodzeń żywych była równa liczbie zgonów, w 2014 roku odnotowano ujemny przyrost naturalny (-1), zaś w 2015 roku przyrost naturalny był dodatni (12).

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
zameldowania spoza gminy	48	45	33
w tym z zagranicy	0	0	0
wymeldowania poza gminę	40	25	30
w tym za granicę	1	0	0
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	7	20	3
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-1	0	0
saldo migracji ogółem	8	20	3

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W analizowanym okresie migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym (tylko w 2013 r. odnotowano migrację zagraniczną). W latach 2013-2015 saldo migracji ulegało znacznym wahaniom, pomimo tego bilans migracji był korzystny (7 w 2013 r., 20 w 2014 r., 3 w 2015 r.).

Dane statystyczne odnoszące się do procesów demograficznych zachodzących w gminie Ślemień każą zwrócić uwagę na uwidocznione w nich istotne kwestie. Dotyczą one zarówno malejącego udziału w populacji gminy dzieci i młodzieży, jak również systematycznego wzrostu liczby osób starszych.

Opisane wyżej tendencje uzasadniają niezbyt korzystną prognozę demograficzną dla gminy i stanowią poważne wyzwanie dla władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej. Zadania, jakie przed nimi stoją, wymagają bowiem dostosowywania usług społecznych w znacznie większym zakresie niż dotychczas do potrzeb seniorów. Należy mieć na względzie, że grupie ludzi starszych trzeba udzielać stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwiać im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom infrastruktury technicznej w gminie Ślemień jest zróżnicowany. Nieco ponad 36% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. System zaopatrzenia w wodę zasilany jest z 2 ujęć: powierzchniowego – na Potoku Frydziowskim oraz podziemnego – SUW Widokowa. Ścieki z gminy odprowadzane są do funkcjonującej na jej

terenie mechaniczno-biologicznej oczyszczalni o przepustowości 400 m³/dobę. Oczyszczone ścieki zasilają rzekę Łękawkę.

Dostarczaniem wody, odbiorem i oczyszczeniem ścieków oraz usuwaniem odpadów zajmuje się Zakład Usług Komunalnych Ślemień Sp. z o.o. Zarówno sieć wodociągowa, jak i kanalizacyjna wymagają dalszej rozbudowy i nakładów inwestycyjnych.

Stan techniczny części dróg gminnych i mostów również wymaga niezwłocznej modernizacji.

Gmina nie posiada dostępu do systemu gazowniczego.

Dane szczegółowe na temat infrastruktury technicznej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2015 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	26,60
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	1 272
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	26,60
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	1 272
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	1 272
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	–
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	–
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie (w km)	53,3
w tym długość dróg gminnych (w km)	36,2

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

Uzupełniając dane dotyczące infrastruktury technicznej, warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w ostatnich latach. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmowały również obszar sportu i rekreacji.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w latach 2013-2015, to:

- remont mostu przy ul. Osiedlowej w Ślemieniu,
- remont i termomodernizacja sali gimnastycznej w Ślemieniu,
- budowa parkingu przy Urzędzie Gminy w Ślemieniu.

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Przez północną część gminy przebiega droga wojewódzka nr 946 (relacji Żywiec – Sucha Beskidzka). Sieć lokalnych połączeń komunikacyjnych zapewniają trzy odcinki dróg powiatowych oraz drogi gminne, umożliwiające mieszkańcom korzystne połączenia lokalne. Na terenie gminy nie ma linii kolejowych, najbliższy przystanek kolejowy zlokalizowany jest w Żywcu.

Podmioty świadczące usługi komunikacyjne w gminie to: Bus Transport Prywatny Krzysztof Janowiec, Usługi Transportowo-Osobowe Andrzej Janowiec, Chrustek Travel, PKS Przewóz Osób Bogusław Smykał, Usługi Transportowe „Euro Travel” Andrzej Wnętrzak.

Mieszkańcy wszystkich miejscowości w gminie mają dobre połączenia komunikacyjne, co potwierdza przedstawiony poniżej wykaz przystanków autobusowych: Ślemień Jasna Górka, Ślemień Prezesówka, Ślemień Zespół Szkół, Ślemień Rynek, Ślemień Ośrodek Zdrowia, Ślemień Pod Borem/Jowisz/, Ślemień Pod Borem/krzyżówka/, Ślemień Pod Borem Gajówka, Ślemień Bąkówka, Ślemień u Ludwika, Kocoń I, Kocoń II, Kocoń III, Kocoń Borowina, Kocoń Przydawki, Las I, Las II, Las III.

5. GOSPODARKA

Rolnictwo na terenie gminy Ślemień utraciło priorytet rozwojowy na rzecz działalności pozarolniczej, głównie turystyki. Nadal jednak jest istotnym sektorem gospodarki lokalnej, stanowiącym źródło utrzymania znacznej części ludności. Użytki rolne zajmują 16,90 km², tj. 37% powierzchni gminy (z tego grunty orne obejmują 11,91 km², tj. 26% powierzchni gminy). Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		1 690
w tym:	grunty orne (w ha)	1 191
	sady (w ha)	22
	łąki i pastwiska (w ha)	433
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		2 661

Dane Urzędu Gminy Ślemień i Głównego Urzędu Statystycznego.

W gruntach ornych dominują gleby słabej i średniej jakości, zaliczane do IVa, IVb i V klasy bonitacyjnej. Gmina Ślemień to obszar o dużej lesistości, prawie 60% jej

powierzchni zajmują lasy. Wysoki stopień zalesienia ma znaczenie zarówno gospodarcze jak i ekologiczne.

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2013-2015 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba podmiotów w sektorze publicznym	13	12	brak danych
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	306	301	brak danych
liczba podmiotów ogółem	319	313	brak danych

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	136	149	174

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

W latach 2013-2014 (brak zbiorczych danych za 2015 r.) wśród podmiotów gospodarczych w gminie zdecydowanie dominowały podmioty zaliczające się do prywatnego sektora własności (306 podmiotów w 2013 r., 301 w 2014 r.). Najliczniej na gospodarczej mapie gminy i to z tendencją wzrastającą – co może napawać optymizmem – reprezentowana była indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców, tj. podmioty figurujące w ewidencji gminnej (136 w 2013 r., 149 w 2014 r., 174 w 2015 r.).

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat liczby mieszkań w gminie Ślemień, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań. W tabeli wyodrębniono także dane na temat mieszkań komunalnych, którymi zarządza Zakład Usług Komunalnych w Ślemieniu. Gmina nie posiada w swoich zasobach mieszkań socjalnych.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba mieszkań w gminie ogółem	1 212	1 222	brak danych
liczba izb mieszkalnych	5 015	5 064	brak

			danych
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	99 892	100 780	brak danych
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	82,42	82,47	brak danych
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	28,59	28,70	brak danych
liczba mieszkań komunalnych	10	10	12
liczba izb mieszkalnych w mieszkaniach komunalnych	brak danych	brak danych	brak danych
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	396,53	400,87	469,93
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	39,65	40,09	39,16
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	33	32	39
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	12,02	12,53	12,05

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy Ślemień.

Ze względu na brak szczegółowych danych dotyczących roku 2015 analizie poddano informacje z lat 2013-2014.

W latach 2013-2014 ogólna liczba mieszkań w gminie wzrastała (od 1 212 w 2013 r. do 1 222 w 2014 r.). Zwiększała się tym samym liczba izb mieszkalnych (5 015 w 2013 r., 5 064 w 2014 r.) i łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (99 892 m² w 2013 r., 100 780 m² w 2014 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania utrzymywała się na zbliżonym poziomie (82,42 m² w 2013 r., 82,47 m² w 2014 r.), podobnie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę (28,59 m² w 2013 r., 28,70 m² w 2014 r.).

W latach 2013-2014 liczba mieszkań komunalnych w gminie utrzymywała się na takim samym poziomie – po 10, natomiast w 2015 r. liczba ta wzrosła do 12. Sukcesywnie wzrastała łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (396,53 m² w 2013 r., 400,87 m² w 2014 r., 469,93 m² w 2015 r.). Wahaniom ulegała natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania komunalnego (39,65 m² w 2013 r., 40,09 m² w 2014 r., 39,16 m² w 2015 r.) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę (12,02 m² w 2013 r., 12,53 m² w 2014 r., 12,05 m² w 2015 r.).

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Ślemieniu tej formy wsparcia udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	4	4	5
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	33	40	32
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	7 457 92	8 773 38	6 826 22

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

Liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano w gminie dodatek mieszkaniowy w latach 2013-2015, utrzymywała się na podobnym poziomie (po 4 w latach 2013-2014 i 5 w 2015 r.). Wysokość kwot przeznaczonych na ten cel ulegała wahaniom z tendencją spadkową (7 457 92 zł w 2013 r., 8 773 38 zł w 2014 r., 6 826 22 zł w 2015 r.).

7. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Ślemień funkcjonowało 5 placówek oświatowo-wychowawczych:

- Przedszkole Publiczne w Ślemieniu,
- Zespół Szkół w Ślemieniu, który tworzyły:
 - Szkoła Podstawowa im. Ks. Jana Twardowskiego,
 - Oddział Przedszkolny,
 - Filia Szkoły Podstawowej w Lasie,
 - Gimnazjum.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	2	115	12
w tym przedszkola	1	97	10
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	1	18	2
szkoły podstawowe	2	233	29
szkoły gimnazjalne	1	120	14

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

Szeroko rozumianą działalność kulturalną w gminie prowadzą: Gminny Ośrodek Kultury „Jemioła” w Ślemieniu, Gminna Biblioteka Publiczna, posiadająca filię w Lasie,

oraz 2 świetlice wiejskie w Koconiu i Lasie. Funkcje edukacyjne i kulturotwórcze pełni także działający od 2012 r. Żywiecki Park Etnograficzny.

GOK „Jemioła” promuje rozwój kultury wśród mieszkańców gminy poprzez prowadzenie licznych zajęć, które mają na celu podnoszenie wiedzy i kształtowanie umiejętności oraz umożliwienie realizacji indywidualnych pasji i zainteresowań. Mają one również wydzźwięk społeczny, pomagają budować wzajemne więzi i poczucie integracji ze społecznością lokalną. Wspierają także w dużym stopniu rozwój amatorskiego ruchu artystycznego.

Stała oferta instytucji to m.in. zajęcia muzyczne, wokalne, plastyczne i nauka gry na instrumentach muzycznych. GOK to również miejsce spotkań i prób działających na terenie gminy zespołów, m.in. orkiestr dętych, a także animator kultury organizujący lub współorganizujący lokalne imprezy. Należą do nich zarówno festyny plenerowe (Dożynki Gminne), koncerty charytatywne, wystawy rękodzieła ludowego i artystycznego, Konferencje Regionalistów Żywieckich oraz uroczyste obchody świąt okolicznościowych (Dzień Kobiet), religijnych (Gminny konkurs na najładniejszy stół wielkanocny, Dni Maryjne) czy państwowych, jak również organizacja ogólnokrajowej imprezy „Konkurs Kołęd i Pastorałek”.

Główną funkcją Gminnej Biblioteki Publicznej i jej filii jest zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. Biblioteka upowszechniania wiedzę i wspomaga rozwój kultury, m.in. poprzez gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem informacji dotyczących własnego regionu oraz udostępnia zbiory biblioteczne mieszkańcom gminy, a także prowadzi działalność informacyjno-bibliograficzną i wydawniczą.

Promocją i prezentacją materialnych dóbr kultury Beskidu Małego zajmuje się najmłodszy w Polsce skansen – Żywiecki Park Etnograficzny. W Etnoparku zobaczyć można kilkanaście obiektów nawiązujących do tradycji tego regionu, zarówno jeśli chodzi o budowę i architekturę chat, jak i wystrój wnętrza. Na obszarze ponad 6 ha znajduje się 17 zabytkowych obiektów, m.in. spichlerz, kuźnia i apteka oraz przeniesione z okolicznych miejscowości kaplica ze Ślemienia, chałupy z Rychwałdu, Moszczanicy i Korbielowa. Poza typowymi chatami regionalnymi jest szkoła, karczma, piwniczki – półziemianki oraz studnie – każda o innym sposobie pobierania wody. Prezentowane są także dawne zawody i rękodzieło.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kultury przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Placówki kultury w gminie w 2015 roku

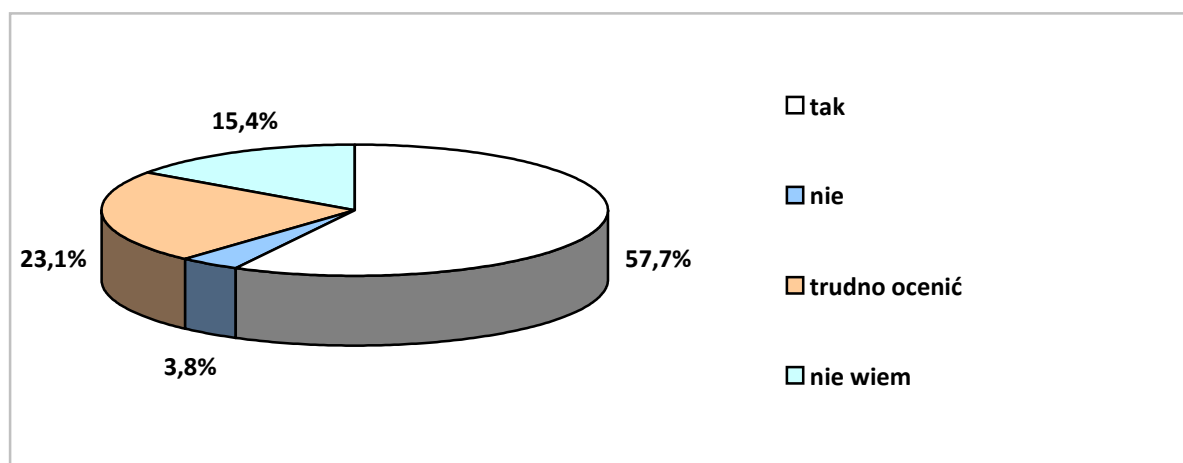
nazwa placówki	adres
Gminny Ośrodek Kultury w Ślemieniu	ul. Krakowska 124, 34-323 Ślemień
Gminna Biblioteka Publiczna w Ślemieniu	ul. Krakowska 124, 34-323 Ślemień
Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Lasie	Las, ul. Zakopiańska 59, 34-323 Ślemień
Świetlica wiejska w Koconiu	Kocoń, ul. Żywiecka 38, 34-323 Ślemień
Świetlica wiejska w Lasie	Las, ul. Zakopiańska 109, 34-323 Ślemień
Żywiecki Park Etnograficzny	ul. Łączna 2a, 34-323 Ślemień

Dane Urzędu Gminy w Ślemieniu.

W obszarze szeroko rozumianej kultury funkcjonują także prowadzone przez GOK „Jemioła” 2 świetlice wiejskie w miejscowościach Kocoń i Las oraz działają trzy Koła Gospodyń Wiejskich: w Ślemieniu, w Lasie i w Koconiu. Ich działalność ma na celu integrację środowiska lokalnego, inicjowanie aktywności mieszkańców działających na rzecz wsi oraz propagowanie działalności kulturalno-oświatowej i sportowej. Świetlice prowadzą zajęcia zorganizowane dla dzieci i młodzieży, przygotowują imprezy okolicznościowe i sportowe, są także miejscem spotkań i zebrań wiejskich.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców gminy na temat oferty w zakresie opieki przedszkolnej, oferty edukacyjnej szkół, stanu bazy dydaktycznej i infrastruktury placówek oświatowo-wychowawczych oraz oferty kulturalnej w gminie, a także istniejących deficytów w tym zakresie.

Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o opiekę przedszkolną.

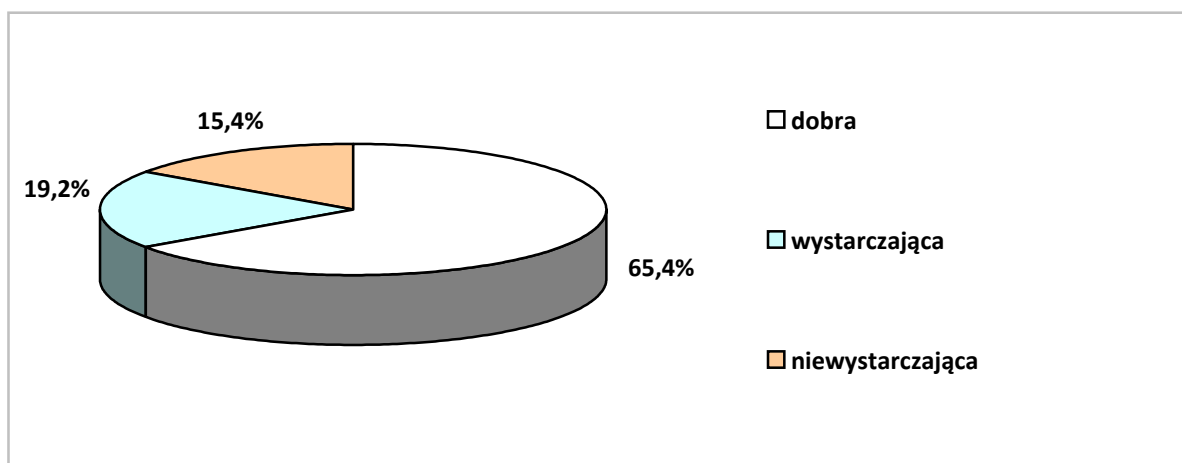
Wykres 1. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według większości respondentów oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 57,7% ankietowanych. Przeciwnego zdania było tylko 3,8% respondentów. Jednocześnie dla 23,1% badanych trudno tę ofertę ocenić, a 15,4% nie miało zdania w tej sprawie.

Kolejne wykresy ilustrują rozkład odpowiedzi na pytania dotyczące oferty edukacyjnej placówek oświatowych w gminie oraz stanu bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie.

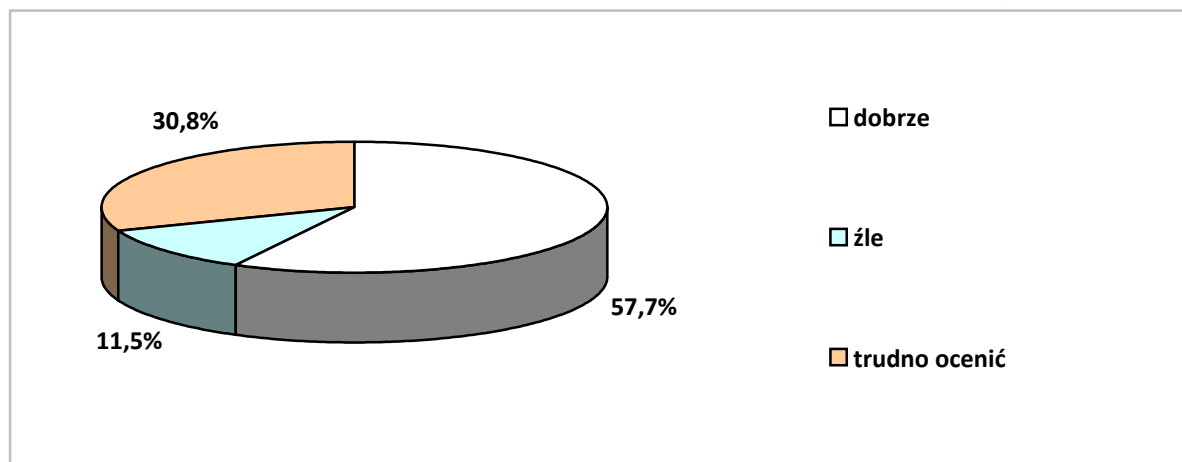
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta edukacyjna szkół w gminie została oceniona pozytywnie. Za dobrą uznało ją aż 65,4% ankietowanych, a kolejne 19,2% stwierdziło, że jest wystarczająca. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało 15,4% respondentów.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

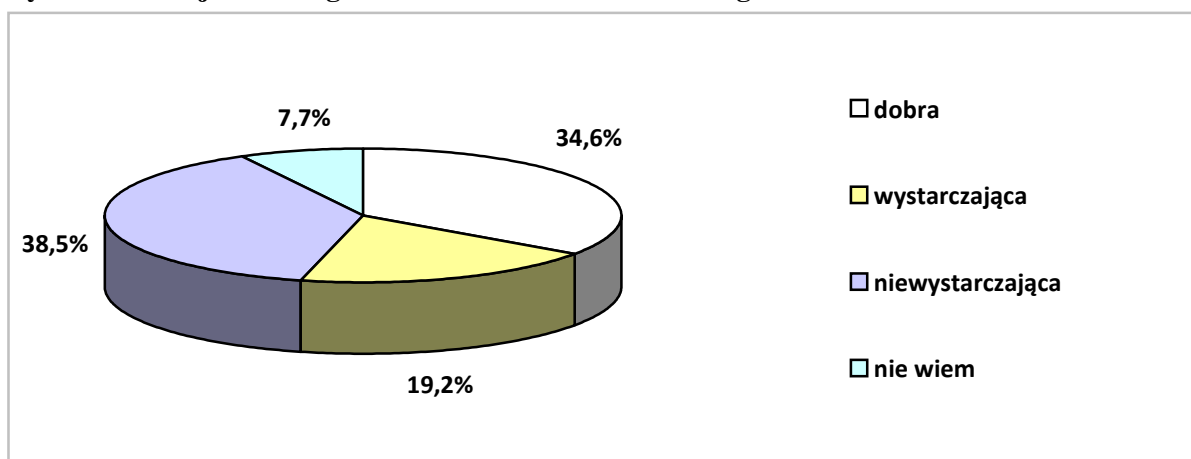
Większość ankietowanych (57,7%) określiła stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół gminnych jako dobry. Przeciwnego zdania było 11,5% badanych. Według 30,8% pytanych trudno ten stan ocenić.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie o deficyty w zakresie edukacji i wychowania, uczestnicy badania wskazywali przede wszystkim żłobek, szkoły średnie i zawodowe, zajęcia językowe, świetlice środowiskowe i terapeutyczne oraz placówki opiekuńczo-rehabilitacyjne. Postulowano także organizowanie zajęć w świetlicach w dni wolne.

Oferta kulturalna w gminie została uznana za dobrą przez 34,6% badanych, a kolejne 19,2% respondentów określiło ją jako wystarczającą. Jednak 38,5% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niewystarczająca. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 7,7% pytanych.

Rozkład odpowiedzi na temat oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wskazując placówki kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, ankietowani wymieniali kino oraz placówki dla osób starszych, m.in. klub seniora. Według niektórych ankietowanych należałoby zintensyfikować działania ośrodka kultury. Wspomniano także o niewystarczających możliwościach korzystania z zajęć muzycznych.

8. OCHRONA ZDROWIA

Mieszkańcy gminy Ślemień mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 1 Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej oraz w 1 prywatnym gabinecie lekarskim. Na terenie gminy funkcjonuje 1 apteka. Dane na temat zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk lekarskich i aptek w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2015 r.

typ placówki	liczba placówek
liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	1
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	1
liczba prywatnych praktyk lekarskich	1
liczba aptek i punktów aptecznych łącznie	1

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W poniższych tabelach przedstawiono, jako reprezentatywne dla gminy, dane za 2015 rok uzyskane z NZOZ Praktyki Grupowej Lekarzy POZ s.c. z siedzibą w Gilowicach filia w Ślemieniu.

Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2015 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
choroby tarczycy	2
otyłość	12
zaburzenia odżywiania	2
upośledzenie umysłowe	1
padaczka	6
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	50
alergia – dychawica oskrzelowa	21
alergia pokarmowa	2
alergia skórna	4
zniekształcenie kręgosłupa	115
choroby układu moczowego	1
zaburzenia rozwoju	8
inne schorzenia	2

Dane: NZOZ Praktyka Grupowa Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c. z siedzibą w Gilowicach filia w Ślemieniu.

Tabela 14. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2015 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
gruźlica	4
nowotwory	20
choroby tarczycy	31
cukrzyca	95

niedokrwistość		21
choroby obwodowego układu nerwowego		285
choroby układu krążenia		515
w tym	choroba nadciśnieniowa	502
	choroby naczyń mózgowych	12
	niedokrwienność serca (w tym przebyty zawał serca)	51
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		138
przewlekłe choroby układu trawiennego		78
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej		42

Dane: NZOZ Praktyka Grupowa Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c. z siedzibą w Gilowicach filia w Ślemieniu.

Pod opieką NZOZ Praktyki Grupowej Lekarzy POZ s.c. z siedzibą w Gilowicach filia w Ślemieniu było w 2015 roku 226 dzieci i młodzieży oraz 1 202 dorosłych mieszkańców gminy.

W 2015 roku u największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zniekształcenie kręgosłupa (115 osób), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (50 osób) oraz alergię – dychawicę oskrzelową (21 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (515 osób), chorobami obwodowego układu nerwowego (285 osób), przewlekłymi nieżytami oskrzeli, dychawicą oskrzelową (138 osób) oraz cukrzycą (95 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2015 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	193
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	118
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	255
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	252

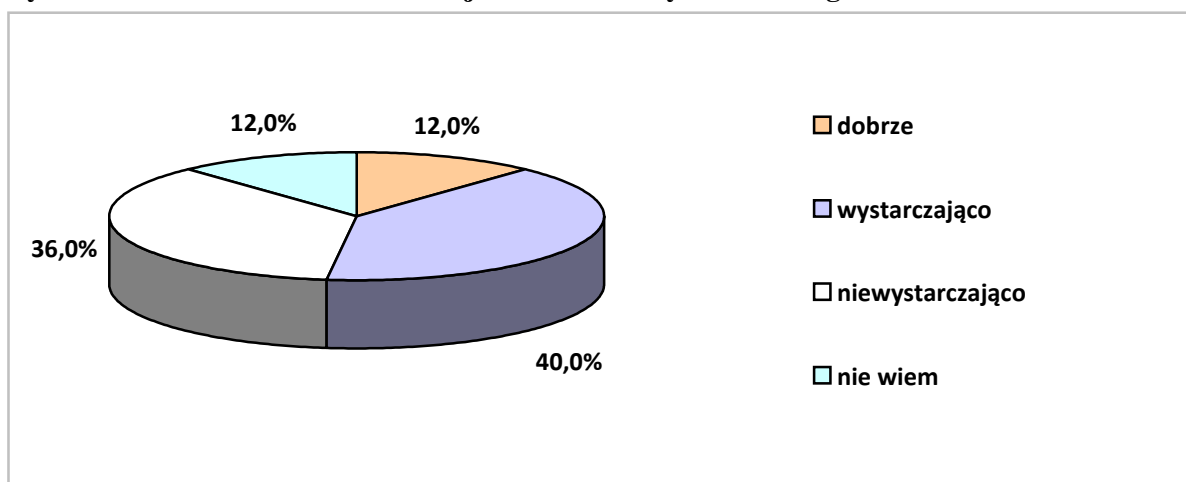
Dane: NZOZ Praktyka Grupowa Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c. z siedzibą w Gilowicach filia w Ślemieniu.

W 2015 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Ślemieniu zostało objętych 193 dzieci do lat 3. Pielęgniarki i położne zrealizowały 118 wizyt profilaktycznych u dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi

badaniami lekarskimi objęto natomiast 255 dzieci i młodzieży, w tym 252 osoby zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Ślemień trzy pytania pozwalające uzyskać opinie na temat funkcjonowania służby zdrowia w gminie, o deficyty w tym zakresie oraz o działania, jakie należałoby podjąć dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze ochrony zdrowia. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o funkcjonowanie służby zdrowia w gminie.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia funkcjonowanie służby zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie ponad połowa respondentów pozytywnie oceniła funkcjonowanie służby zdrowia w gminie. Jako dobre określiło je 12% badanych, a kolejne 40% stwierdziło, że jest ono wystarczające. Jednak 36% ankietowanych uznało je za niewystarczające. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 12% badanych.

W odpowiedzi na pytanie: „Jakich lekarzy specjalistów brakuje w gminie?“, ankietowani wymieniali najczęściej: ginekologa, kardiologa, okulistę, laryngologa, neurologa, pediatrę, internistę, urologa, chirurga, dermatologa, geriatrę, endokrynologa, alergologa i psychologa.

Uczestnicy badania wypowiedzieli się także w kwestii działań, jakie należałoby podjąć dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Najczęściej postulowano ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów, modernizację i rozbudowę ośrodka zdrowia, zatrudnienie większej liczby lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, zorganizowanie dyżurów w weekendy i święta oraz wydłużenie godzin przyjęć lekarzy POZ. Zwrócono również uwagę na zbyt małą liczbę badań profilaktycznych i przesiewowych, stworzenie możliwości stacjonowania karetki pogotowia w gminie lub w jej pobliżu oraz zwiększenie działań edukacyjnych w zakresie zdrowego trybu życia i diety. Niektórzy ankietowani

sugerowali także budowę przy ośrodku zdrowia parkingu, który znacznie ułatwiłby korzystanie z jego usług.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Na bazę służącą upowszechnianiu sportu i rekreacji w gminie Ślemień składa się 5 obiektów: boiska sportowe w Ślemieniu i Lasie, basen i hala sportowa przy Zespole Szkół w Ślemieniu oraz park rekreacyjno-wypoczynkowy. Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe. Należą do nich Ludowy Klub Sportowy „Smrek” w Ślemieniu, Stowarzyszenie Piłki Ręcznej Żywiecczyzna oraz Klub Sportowo-Rekreacyjny „DRAGON”.

Atrakcyjne walory przyrodniczo-krajoznawcze gminy, piękne górskie krajobrazy, wysoki stopień zalesienia oraz czystość i dobry stan naturalnego środowiska są warunkami umożliwiającymi rozwój turystyki. Szatę roślinną gminy stanowią lasy jodłowo-świerkowe, natomiast w dolinach cieków wodnych występują skupiska lasów mieszanych, iglasto-liściastych.

Do największych atrakcji turystycznych gminy należą jaskinie skalne „Na Czarnych Działach” (Czarne Działy I, Czarne Działy II, Czarne Działy III, Schronisko Czarne Działy IV) w Ślemieniu oraz znajdująca się w pobliżu źródeł potoku Dusica Jaskinia Komonieckiego w Lasie, w której odkryto ślady osadnictwa z czasu paleolitu. Wejście do niej jest częściowo osłonięte oryginalnym wodospadem utworzonym przez strumień płynący po płycie stropowej groty.

Najciekawsze szlaki turystyczne w okolicy powadzą na szczyt Potrójnej (888 m n.p.m.), Łamanej Skały – Madohory (929 m n.p.m.), Leskowca (920 m n.p.m.) i na wzniesienia pasma pewelsko-ślemieńskiego. Duże znaczenie turystyczno-krajoznawcze mają także znajdujące się w północnej części gminy Ślemień obiekty geologiczne, m.in.: Dziura pod bukiem, Jaskinie Lodowe w Czarnych Działach, Duży Okap, Mały Okap, Skałka – tzw. „Basztka Skalna”, Skałka w Czarnych Działach, Skałka na Gibasowym Wierchu, a także dwa nieczynne kamieniołomy, zlokalizowane we wsi Kocoń – jeden w Paśmie Pewelskim, a drugi na tzw. Przydawkach w Bramie Ślemieńskiej.

Ponadto na terenie gminy znajduje się wiele miejsc widokowych ukształtowanych w sposób naturalny, są to: Skolarówka (ok. 700 m n.p.m.), Przełęcz Gibasowa (ok. 808 m n.p.m.), Gałasie (ok. 800 m n.p.m.), Łękawka (ok. 556 m n.p.m.), Jasna Górka (przy kościele,

ok. 500 m n.p.m.), okolice szczytu Bąków (ok. 750 m n.p.m.), droga w okolicach szczytu Rokitówka (ok. 600 m n.p.m.), Gachowizna (758 m n.p.m.), polana między Gachowizną i Kocońką (ok. 650 m n.p.m.), Borowina (ok. 600 m n.p.m.), Dom Wczasowy „Jowisz” (ok. 550 m n.p.m.).

Do niewątpliwych atrakcji turystycznych należy także Żywiecki Park Etnograficzny, odwzorowujący układ urbanistyczny i zabudowę wsi Beskidu Żywieckiego.

Szczególnie cenne obszary znajdujące się w północnej części gminy Ślemień zostały objęte różnymi formami ochrony przyrody. Należą do nich: Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Beskid Mały”, Park Krajobrazowy Beskidu Małego oraz unikatowy pod względem florystycznym i geologicznym Rezerwat przyrody „Madohora”.

Do najciekawszych zabytków architektonicznych gminy należą z kolei: Sanktuarium pw. Narodzenia NMP z XIX w. na Jasnej Górcie, Kościół pw. św. Jana Chrzciciela z XIX w. z cmentarzem przykościelnym, ruina pieca hutniczego z XVIII w., Pomnik Grunwaldzki, grupa starych chałup i szop z kapliczką Chrystusa Upadającego, kuźnia z przełomu XIX i XX w. w Ślemieniu oraz Kapliczka – Chrystus Upadający i Kapliczka pw. Przemienienia Pańskiego z XIX w. w Koconiu, a także Kapliczka – Chrystus Upadający z XIX w. w Lasie.

W gminie funkcjonuje dziesięć obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania, oferujących łącznie 295 miejsc noclegowych. Ich dane adresowe zawiera poniższa tabela.

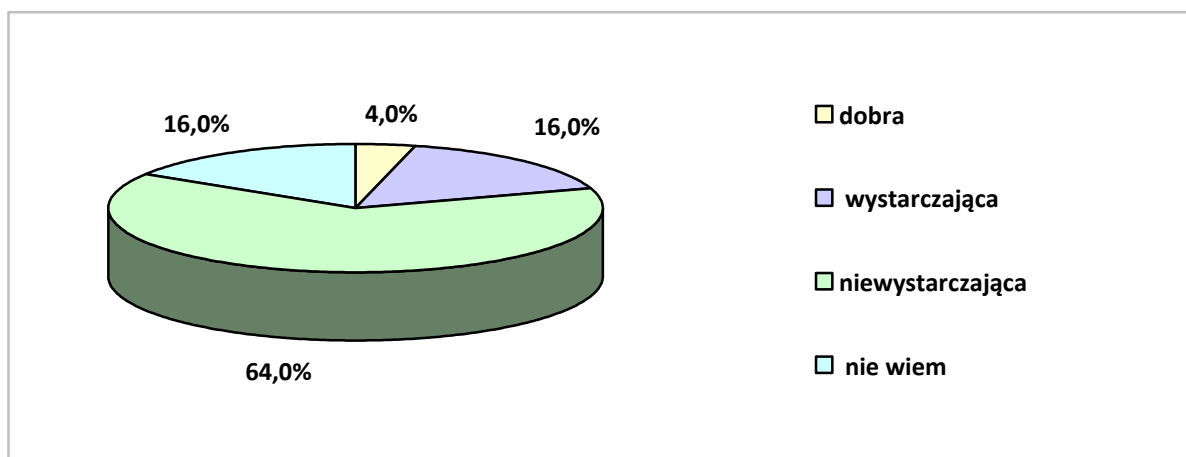
Tabela 16. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w gminie w 2015 r.

lp.	nazwa obiektu	adres	liczba miejsc
1.	Zajazd i Ośrodek Konferencyjno-Wczasowy „Madohora”	ul. Zakopiańska 51, 34-323 Ślemień	80
2.	Szkolne Schronisko Młodzieżowe	ul. Spacerowa 3, 34-323 Ślemień	102
3.	Studenckie Schronisko Turystyczne „Chatka pod Potrójną”	Zakocierz 236, 34-323 Ślemień	45
4.	Agroturystyka Zagroda „Szwajcówka”	Szwajcówka 2, 34-323 Ślemień	8
5.	Agroturystyka „U Staników”	Kocoń, ul. Żywiecka 44, 34-323 Ślemień	22
6.	Agroturystyka „Pod Brzozami”	ul. Pod Brzozami 2, 34-323 Ślemień	6
7.	Agroturystyka „Pod Gruszą”	Kocoń, ul. Żywiecka 20/9, 34-323 Ślemień	6
8.	Agroturystyka „Siwcówka”	Kocoń, ul. Perłowa 2, 34-323 Ślemień	8
9.	Domki Letniskowe „U Kazika w Górach”	Jasna Górka, 34-323 Ślemień	12
10.	Domki Letniskowy „U Ryśka”	Kocoń, ul. Zielona 5, 32-323 Ślemień	6

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy Ślemień o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Tylko 4% respondentów oceniło ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji jako dobrą, a kolejne 16% przyznało, że jest ona wystarczająca. Natomiast jako niewystarczającą oceniło tę ofertę aż 64% badanych. Zdania na ten temat nie miało 16% respondentów.

Odpowiadając na pytanie o działania lub inwestycje dostosowujące ofertę sportowo-rekreacyjną do potrzeb mieszkańców gminy, badani najczęściej wymieniali budowę siłowni plenerowych, wytyczenie ścieżek zdrowia, szlaków rowerowych i nordic walking, stworzenie kompleksu sportowo-rekreacyjnego, udostępnienie hali sportowej i boiska Orlik dla mieszkańców gminy, budowę basenu, boiska do siatkówki i bieżni lekkoatletycznej, otwarcie wypożyczalni rowerów oraz modernizację boisk sportowych w Ślemieniu i Lasie.

Według ankietowanych ważne jest także organizowanie wydarzeń i zajęć sportowych (np. biegi uliczne, wyjazdy na basen), zachęcanie seniorów do aktywności fizycznej oraz wzbogacanie oferty dla dzieci i młodzieży (kort tenisowy, lodowisko, zjeżdżalnia). Niektórzy respondenci zwrócili również uwagę na słabą promocję i brak informacji o wydarzeniach sportowych na terenie gminy.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych Komisariatu Policji w Gilowicach zs. w Żywcu w 2015 r. na terenie gminy Ślemień popełniono 7 przestępstw, co stanowiło 22% spadek w porównaniu z 2014 r.

Wśród zaistniałych czynów karalnych ujawniono kradzieże z włamaniem (4 czyny, wzrost o 300% w porównaniu z 2014 r.), kradzieże (2 czyny, spadek o 60% w porównaniu z rokiem poprzednim) oraz zniszczenie mienia (1 czyn, przy takiej samej liczbie w 2014 r.). Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Gilowicach w 2015 r. odnotowali na terenie gminy 5 wypadków drogowych (wzrost o 25% w porównaniu z rokiem poprzednim) i 43 kolizje drogowe (wzrost o 115% w porównaniu z 2014 r.). W zdarzeniach drogowych poszkodowanych zostało bez skutków śmiertelnych 5 osób.

Z analizy danych wynika, że największej liczby przestępstw dopuszczono się w miejscowości Kocoń (3 czyny), w pozostałych sołectwach Ślemień i Las stwierdzono po 2 czyny karalne. W przypadku zdarzeń drogowych zdecydowana większość wypadków i kolizji miała miejsce w Ślemieniu (37 zdarzeń), znacznie mniej w Lasie (7) i Koconiu (4).

W celu poprawy bezpieczeństwa Komisariat Policji w Gilowicach jako cele priorytetowe na 2016 rok przyjął:

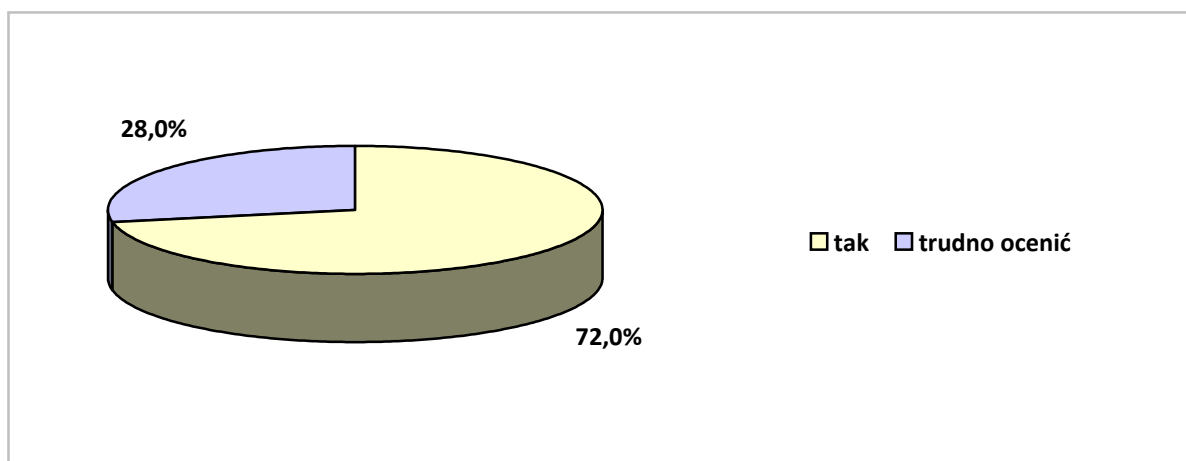
- Podniesienie skuteczności ścigania sprawców pospolitych przestępstw kryminalnych, a w szczególności sprawców kradzieży i kradzieży z włamaniem.
- Poprawę poziomu rozpoznania środowisk nieletnich w kierunku wzrostu skuteczności ścigania nieletnich sprawców czynów karalnych.
- Zwiększenie efektywności działań prewencyjnych w zakresie przeciwdziałania najbardziej dokuczliwych społecznie wykroczeń.
- Podniesienie poziomu obsługi obywateli poprzez szybką i skuteczną reakcję Policji na zdarzenia.
- Podniesienie efektywności podejmowanych działań w zakresie identyfikacji, zabezpieczania i odzyskiwania mienia pochodzącego z przestępstw.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na drogach.
- Działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa podczas imprez masowych.

Ponadto w 2015 r. we wszystkich gminach powiatu żywieckiego odbywały się konsultacje społeczne na temat najczęstszych zagrożeń występujących na ich terenie. W debacie, która odbyła się w gminie Ślemień, wzięło udział 23 mieszkańców. Najwięcej postulatów i wniosków dotyczyło zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w zakresie ochrony środowiska (notoryczne zaśmiecanie miejsc użyteczności publicznej), zagrożeń dla zdrowia i życia oraz zagrożenia dziką zwierzyną leśną.

Kuratorzy z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Żywcu, wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych, sprawowali w 2015 roku nadzór kuratorski nad 1 rodziną z ograniczoną władzą rodzicielską oraz obejmowali dozorem 3 osoby nieletnie. Natomiast pod dozorem kuratora z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w sprawach karnych pozostawało 7 osób z terenu gminy Ślemień.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Ślemień pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (72%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie. Nikt z badanych nie wyraził przeciwnej opinii. Duży odsetek uczestników badania (28%) nie był w stanie ocenić stanu rzeczy.

W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, ankietowani postulowali zwiększenie liczby patroli policyjnych, doświetlenie ulic, rozszerzenie monitoringu miejsc publicznych oraz usprawnienie działań policji. Zwrócono także uwagę na podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa i wzmoczenie sąsiedzkiej czujności. Z kolei dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze ankietowani najczęściej wskazywali konieczność budowy chodników, poprawy oświetlenia ulicznego i oznakowania dróg, częstszych kontroli prędkości i trzeźwości kierowców, bieżących remontów dróg oraz wytyczenia przejść dla pieszych. Niektórzy respondenci wymieniali także zainstalowanie progów zwalniających przed budynkiem szkoły, budowę ścieżek rowerowych oraz poprawę oznakowania dróg.

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej oraz zadania określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych – realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu wykonuje ponadto zadania wynikające również z innych aktów prawnych, tj.: z ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy karta dużej rodziny, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

Z końcem 2015 roku kadrę GOPS-u stanowiło 5 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 17. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	2	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	–	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	2	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2015 roku w gminie Ślemień wskaźnik ten był częściowo spełniony, na jednego pracownika socjalnego przypadało bowiem 1 761 mieszkańców, jednak GOPS nie wypełniał wymogu liczby etatów pracowników socjalnych. Wśród propozycji w zakresie

rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje m.in. potrzeba zwiększenia o 1 osobę liczby pracowników socjalnych, o 1 osobę liczby pracowników wykonujących usługi opiekuńcze oraz o 1 osobę liczby pozostałych pracowników.

Tabela 18. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe		2	
	wyższe niekierunkowe	1	–	
	średnie kierunkowe	–	1	
	średnie niekierunkowe	–	–	
	zawodowe i niższe	–	–	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		1		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		1		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		1		

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Z końcem 2015 roku wykształcenie wyższe kierunkowe posiadało 2 pracowników socjalnych, natomiast kierownik legitymował się wykształceniem wyższym niekierunkowym. Ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej miał kierownik ośrodka, a jeden pracownik socjalny posiadał specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego. Spośród osób zatrudnionych w GOPS-ie w Ślemieniu jedna osoba była zainteresowana podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, jedna osoba zainteresowana była podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny i jedna osoba zainteresowana była podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w okresie

od stycznia 2013 do końca września 2015 r. było ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Odrębne kryterium dochodowe obowiązywało przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych. W analizowanym okresie (od stycznia 2013 do końca października 2015 r.) przysługiwały one, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 539 zł, a gdy wśród członków rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, kryterium to wynosiło 623 zł.

Od 1 października 2015 r. zmieniły się kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy społecznej, które ustalono na poziomie 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Z kolei od 1 listopada 2015 r. wzrosły kryteria właściwe dla przyznawania świadczeń rodzinnych i dodatków im towarzyszących. Dochód na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie może przekraczać 674 zł, a jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności to wówczas kryterium dla tego rodzaju świadczeń wynosi 764 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2013-2015.

Tabela 19. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2013-2015

wielkość wydatków (w zł)	2013	2014	2015
ogółem	886 292,63	965 589,98	984 824,86
w tym na świadczenia pomocy społecznej	289 659,94	301 909,57	294 671,73
w tym na świadczenia rodzinne	596 632,69	663 680,41	690 153,13
na zadania własne gminy	280 659,94	282 195,47	290 020,25
na zadania zlecone gminie	605 632,69	683 394,51	694 804,61

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

W latach 2013-2015 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez gminę na pomoc mieszkańcom stale rosła (886 292,63 zł w 2013 r., 965 589,98 zł w 2014 r., 984 824,86 zł w 2015 r.). Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na realizację świadczeń rodzinnych (596 632,69 zł w 2013 r., 663 680,41 zł w 2014 r., 690 153,13 zł w 2015 r.).

W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków stałych, posiłku, zasiłków okresowych oraz zasiłków celowych i w naturze. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2013-2015.

Tabela 20. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	144	122	122
liczba rodzin	71	64	66
liczba osób w rodzinach	209	183	181
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	5,98%	5,21%	5,14%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2013-2015 zmniejszała się z roku na rok (209 w 2013 r., 183 w 2014 r., 181 w 2015 r.). Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (5,98% w 2013 r., 5,21% w 2014 r., 5,14% w 2015 r.). Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2015 roku.

Tabela 21. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2015 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	76
17-18 lat	8
19-59 lat	83
61-70 lat	9
71 lat i więcej	5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Tabela 22. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2015 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
pracuje	13
pracuje dorywczo	4
nie pracuje	17
studiuje	–
uczy się	4
na rencie	3

na emeryturze	8
na zasiłku dla bezrobotnych	1
bezrobotny bez prawa do zasiłku	24

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2015 roku wykazała, że największą grupę stanowiły osoby w wieku 19-59 lat (83 osoby) oraz dzieci i młodzież do 16 lat (76 osób). Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2015 roku stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (24 osoby). Drugą pod względem liczebności grupą beneficjentów były osoby niepracujące (17 osób). Natomiast trzecią grupę stanowiły osoby pracujące, które mimo posiadanego zatrudnienia osiągały niskie dochody (13 osób).

Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS w 2015 roku stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2013-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2013-2015

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
ubóstwo	52	48	44	142	132	97
potrzeba ochrony macierzyństwa	7	10	12	49	56	70
bezrobocie	45	40	38	135	112	90
niepełnosprawność	24	27	30	57	74	71
długotrwała lub ciężka choroba	5	9	19	6	18	41
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	10	14	15	37	47	56
w tym rodziny niepełne	9	12	13	29	36	41
w tym rodziny wielodzietne	7	8	11	54	54	76
przemoc w rodzinie	1	2	0	3	6	0
alkoholizm	4	3	4	7	3	4
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	1	0	0	1
zdarzenia losowe	0	1	0	0	1	0
sytuacja kryzysowa	0	0	1	0	0	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

W latach 2013-2015 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu z roku na rok malała (52 w 2013 r., 48 w 2014 r., 44 w 2015 r.). Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy było bezrobocie. Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS-u z tego powodu także się zmniejszała (45 w 2013 r., 40 w 2014 r. i 38 w 2015 r.).

Bardzo istotnymi przyczynami świadczenia pomocy społecznej w gminie były niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS-u z tych powodów systematycznie rosła (niepełnosprawność: 24 w 2013 r., 27 w 2014 r. i 30 w 2015 r., bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych: 10 w 2013 r., 14 w 2014 r., 15 w 2015 r.). Stosunkowo częstymi przyczynami przyznawania pomocy były także: niepokojąco wzrastająca z roku na rok długotrwała lub ciężka choroba (5 w 2013 r., 9 w 2014 r. i 19 w 2015 r.), potrzeba ochrony macierzyństwa (7 w 2013 r., 10 w 2014 r., 12 w 2015 r.) oraz alkoholizm (4 w 2013 r., 3 w 2014 r., 4 w 2015 r.).

Znacznie rzadziej GOPS udzielał pomocy z takich powodów jak: przemoc w rodzinie (1 rodzina w 2013 r. i 2 rodziny w 2014 r.), trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (1 rodzina w 2015 r.), zdarzenia losowe (1 rodzina w 2014 r.) oraz sytuacja kryzysowa (1 rodzina w 2015 r.).

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2013-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2013-2015

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
pieniężna	70	64	65	68	64	65	198	183	178
rzeczowa	74	58	57	31	23	23	148	116	107
praca socjalna	X	X	X	69	57	68	206	157	186
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	3	6	5	6	19	16
schronienie	–	–	–	–	–	–	–	–	–
usługi opiekuńcze	–	–	–	–	–	–	–	–	–
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	0	1	1	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

W latach 2013-2015 najważniejszą formą pomocy udzielaną mieszkańcom gminy była pomoc finansowa, którą objęto 198 osób w rodzinach w 2013 r., 183 w 2014 r. i 178 w 2015 r.

Bardzo ważną formę wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy stanowiła praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. z PCPR-em, organizacjami pozarządowymi). Liczba osób w rodzinach objętych przez GOPS pracą socjalną ulegała wahaniom (206 osób w rodzinach w 2013 r., 157 w 2014 r., 186 w 2015 r.).

Kolejną istotną formą pomocy, jaką przyznano mieszkańcom, była pomoc rzeczowa (148 osób w rodzinach w 2013 r., 116 w 2014 r., 107 w 2015 r.). Była ona świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej, posiłków.

Wśród form wsparcia świadczonego przez GOPS znalazło się także poradnictwo specjalistyczne. Z pomocy prawnej, psychologicznej i rodzinnej udzielanej osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, skorzystało 6 osób w rodzinach w 2013 r., 19 w 2014 r. i 16 w 2015 r.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W 2013 r. zawarto 3, a w 2015 r. 2 takie kontrakty.

Osoby niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie GOPS ponosił odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej dla 1 osoby w 2014 r. i 1 w 2015 r. Dane na ten temat liczby skierowań do DPS-ów oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 25. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	0	1	0
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	0	1	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego przyznawana jest pomoc asystenta rodziny. W analizowanym okresie w gminie Ślemień nie udzielano tego rodzaju wsparcia, bowiem Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nie zatrudniał asystenta rodziny.

Wśród form pomocy przyznawanej mieszkańcom gminy znalazło się także wsparcie materialne dla uczniów. Skorzystało z niego 87 osób w rodzinie w 2013 r., 91 w 2014 r. i 96 w 2015 r. Ponadto w 2015 r. 1 rodzinie udzielono wsparcia w postaci dodatku energetycznego.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu przyznawał także mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2013-2015

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			wartość przyznanych świadczeń (zł)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
zasiłek rodzinny	2 250	2 132	2 183	224 071	210 456	219 281
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	9	14	6	9 000	14 000	6 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	74	83	86	28 267	32 094	33 306
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	52	74	101	8 840	12 580	17 425
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	113	126	148	8 860	9 840	11 840
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	142	128	135	14 200	12 800	13 500
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	309	268	266	15 810	13 400	14 216
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	486	446	414	38 880	35 680	33 780
zasiłek pielęgnacyjny	627	631	694	95 931	96 543	106 182
świadczenie pielęgnacyjne	142	82	86	63 734	60 147	102 560
specjalny zasiłek opiekuńczy	2	5	20	1 040	2 600	9 915
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	22	28	30	22 000	28 000	30 000

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

W latach 2013-2015 wielkość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych wahała się, najwyższy poziom osiągając w 2015 r. (598 005 zł), najniższy w 2014 r. (528 140 zł).

Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń ulegała wahaniom. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny, dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, a także dodatki do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, rozpoczęcia roku szkolnego oraz kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2013-2015 mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	6	4	4
liczba przyznanych świadczeń	7	5	5
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	29 700	28 500	22 200

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2013-2015 GOPS wypłacał mieszkańcom gminy, systematycznie malała (29 700 zł w 2013 r., 28 500 zł w 2014 r., 22 200 zł w 2015 r.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu realizował także program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W 2015 r. tą formą pomocy objęto 57 uczniów (koszt 20 335 zł). W jego ramach uchwalono gminny program osłonowy – Pomoc gminy w zakresie dożywiania, którym objęto 12 dzieci, oraz wypłacono 108 zasiłków celowych na zakup żywności dla 53 rodzin. GOPS sfinansował również posiłki w postaci śniadań dla dzieci uczęszczających do Przedszkola w Ślemieniu oraz udzielał dzieciom i młodzieży szkolnej pomocy w formie świadczeń o charakterze socjalnym, z której skorzystało 47 uczniów.

Ponadto Ośrodek realizował program dla rodzin wielodzietnych, tzw. Kartę Dużej Rodziny, z którego w 2015 r. skorzystało 15 rodzin wielodzietnych. Pracownicy GOPS-u zorganizowali także spotkanie opłatkowe dla starszych i samotnych mieszkańców gminy.

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia, GOPS wykonywał zadania, które obejmowały m.in.:

- wydawanie i przekazywanie do NFZ-u decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez okres 90 dni, w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni spełniających kryterium dochodowe, ustalone na podstawie rodzinnych wywiadów środowiskowych;
- monitorowanie w okresie zimowym osób samotnych i zagrożonych bezdomnością zamieszkujących na terenie gminy i udzielanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy w postaci schronienia, gorącego posiłku, ciepłej odzieży. Osoby potrzebujące objęte są stałą pomocą GOPS-u. Dodatkowo prowadzone jest badanie osób bezdomnych. Sprawozdania w tym zakresie składane są do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach;
- sporządzanie różnego rodzaju wywiadów alimentacyjnych na potrzeby Ośrodków Pomocy Społecznej z całego kraju;
- wydawanie kart pomocy żywnościowej dla osób najuboższych z terenu gminy Ślemień we współpracy z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Bielsku Białej. Wytypowano 139 osób, które otrzymały pomoc w formie żywności w ramach unijnego programu PEAD;
- realizowanie zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które obejmują wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu jest także odpowiedzialny za koordynację zadań wyznaczonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Na potrzeby niniejszego opracowania GOPS w Ślemieniu przedstawił swoje potrzeby w zakresie pomocy społecznej, które koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia, a zostały poparte następującą analizą.

W aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej pomoc społeczna ma do spełnienia ważną rolę. Powinna stwarzać poczucie bezpieczeństwa socjalnego, pomagać w tworzeniu właściwych warunków życia i zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej, wspomagać rodzinę w pełnieniu jej funkcji. Realizacja celów musi opierać się na dobrze funkcjonującej bazie materialnej, instytucjonalnej oraz wykwalifikowanej kadrze służb społecznych. Działania pracowników pomocy społecznej to nie tylko udzielanie świadczeń pieniężnych, które w praktyce często są nieadekwatne do oceny sytuacji osoby potrzebującej pomocy, lecz

zależne od możliwości finansowych Ośrodka. To także praca socjalna oraz działania zmierzające do wykorzystywania aktywizacyjnych instrumentów wsparcia.

Na podstawie rozpoznania potrzeb Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu opracował prognozę potrzeb finansowych związanych z realizacją zadań na rok 2016, które zostały przedstawione w projekcie budżetu. Wnioski płynące z przepisów prawa w zakresie pomocy społecznej wskazują na konieczność zwiększenia zatrudnienia w ośrodku o następujące etaty:

- pracownik socjalny – art. 110 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- asystent rodziny – w związku z problemem przemocy domowej, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i pojawiającymi się postanowieniami Sądu.

Dynamicznie niemalże pojawiające się problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc, dysfunkcje w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny wskazują na konieczność zatrudnienia asystenta rodziny.

Istotne jest rozwijanie poradnictwa specjalistycznego i doradztwa niezbędnego do przezwycięzania trudności i radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Innymi problemami, z jakimi muszą radzić sobie pracownicy socjalni, to: nadmierna biurokracja działań, częste zmiany przepisów, roszczeniowa postawa klientów i niezadowolenie ze zbyt niskich świadczeń.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz 2 świetlic wiejskich w gminie nie funkcjonują żadne instytucje wsparcia. Mieszkańcy gminy mają natomiast możliwość korzystania z oferty podmiotów, które działają poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat rodzaju wsparcia przedstawia kolejna tabela.

Tabela 28. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać mieszkańcy gminy.

nazwa i adres instytucji	kategoria klienta
Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żywcu, ul. Ks. Prał. St. Słonki 24, 34-300 Żywiec	osoby niepełnosprawne
Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Ks. Prał. St. Słonki 24, 34-300 Żywiec	osoby doświadczające przemocy domowej
Powiatowy Urząd Pracy, ul. Łączna 28, 34-300 Żywiec	osoby bezrobotne
Dom Pomocy Społecznej im. Adama Pliszewskiego, ul. Śliżowy Potok 8, 34-300 Żywiec	osoby starsze

Poradnia Zdrowia Psychicznego, Aleja Legionów 1, 34-300 Żywiec	osoby niepełnosprawne umysłowo
Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Upośledzonych Umysłowo, Pewel Wielka, 34-340 Jeleśnia	osoby niepełnosprawne umysłowo
Warsztat Terapii Zajęciowej Gilowice, ul. Zakopiańska 71, 34-322 Gilowice	osoby niepełnosprawne umysłowo

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Należy także zaznaczyć, że mieszkańców gminy Ślemień obejmują również zasięgiem swego działania zlokalizowane w Żywcu jednostki powiatowe: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Żywcu w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 29. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	brak danych		
liczba dzieci z gminy adoptowanych			
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	0	0	0
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	1	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu.

Z danych przedstawionych przez PCPR w Żywcu wynika, że w latach 2013-2015 ani jednego dziecka z gminy Ślemień nie umieszczono w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych, również żadne dziecko z terenu gminy w tych placówkach nie przebywało. Brak także szczegółowych informacji o dzieciach adoptowanych i zgłoszonych do adopcji.

Warto dodać, że w latach 2013-2015 usamodzielniono po 1 pochodzącym z gminy wychowanku rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żywcu w roku szkolnym 2014/2015 zdiagnozowała i udzieliła pomocy postdiagnostycznej 144 dzieciom i młodzieży z terenu gminy Ślemień.

Wsparcie Poradni wiąże się z wykonaniem specjalistycznych badań, omówieniem ich wyników z rodzicami, przekazaniem informacji na temat porad o metodach pracy z dzieckiem w domu oraz sporządzeniem opinii na potrzeby szkoły lub placówki oświatowej. Dzieci i młodzież z większymi trudnościami korzystają z terapii logopedycznej, pedagogicznej lub psychologicznej. Najczęściej PPP w Żywcu udzielała pomocy w związku z:

- ujawnianymi trudnościami szkolnymi uczniów,
- problemami wychowawczymi,
- zaburzeniami zachowania i emocji,
- zaburzeniami rozwojowymi dzieci, w tym wadami wymowy,
- problemami adaptacyjnymi w grupie rówieśniczej.

W sprawach związanych z uzależnieniami, wskazywane były rodzicom inne placówki, zatrudniające specjalistyczną kadre, która udziela fachowej pomocy.

Ze względu na nieprowadzenie statystyk dotyczących miejsca zamieszkania dzieci korzystających z pomocy poradni, PPP w Żywcu nie przedstawiła szczegółowych danych.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

W 2015 roku na terenie gminy Ślemień funkcjonowało 12 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program współpracy gminy Ślemień z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami uprawnionymi, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę dofinansowywania działalności statutowej organizacji oraz wsparcia rzeczowego i lokalowego organizacji. Poniższa tabela przedstawia dane na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 30. Organizacje pozarządowe w gminie w 2015 roku

lp.	nazwa organizacji	adres	charakterystyka prowadzonych działań
1.	Żywiecka Fundacja Rozwoju	ul. Niwy 7, 34-300 Żywiec	organizacja konkursu „Działaj lokalnie” na rzecz grup nieformalnych z terenu gminy Ślemień
2.	Związek Emerytów i Rencistów Gminy Ślemień	ul. Krakowska 124, 34-323 Ślemień	wspieranie społeczności lokalnej, szczególnie seniorów, organizowanie zajęć, wyjazdów, konkursów

3.	Ludowy Klub Sportowy „Smrek” w Ślemieniu	ul. Sportowa 4, 34-323 Ślemień	amatorski klub sportowy, rozwój dyscyplin sportowych, organizacja masowych imprez rekreacyjnych
4.	Klub Sportowy „Dragon”	ul. Zielona 7, 34-300 Żywiec	szkolenie dzieci i młodzieży z terenu gminy Ślemień w sztukach walki, organizowanie zawodów sportowych
5.	Stowarzyszenie Piłki Ręcznej „Żywiecczyzna”	ul. Wolności 7, 34-300 Żywiec	prowadzenie drużyny piłki ręcznej dziewcząt z gminy Ślemień
6.	Magnalia Dei	ul. Za Wodą 90, 34-323 Ślemień	organizacja religijna
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Ślemieniu	ul. Spacerowa 3, 34-323 Ślemień	ratownictwo i ochrona ludności, pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Koconiu	ul. Żywiecka 38, 34-323 Ślemień	
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lasie	ul. Zakopiańska 109, 34-323 Ślemień	
10.	Koło Gospodyń Wiejskich: w Ślemieniu	Ślemień, 34-323 Ślemień	kultywowanie i promowanie tradycji ludowej, szerzenie lokalnej sztuki kulinarnej, udział w organizowanych imprezach promujących regionalną kulturę
11.	Koło Gospodyń Wiejskich w Lasie	Las, 34-323 Ślemień	
12.	Koło Gospodyń Wiejskich w Koconiu	Kocoń, 34-323 Ślemień	

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

W 2015 roku w gminie funkcjonowały 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego oraz 1 kościół filialny. Ich dane adresowe zawiera poniższa tabela.

Tabela 31. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2015 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. Narodzenia Świętego Jana Chrzciciela – Sanktuarium Narodzenia NMP	ul. Krakowska 113, 34-323 Ślemień
		Jasna Górka, 34-323 Ślemień
2.	Parafia pw. Matki Bożej Ostrobramskiej	Las, 34-323 Ślemień

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

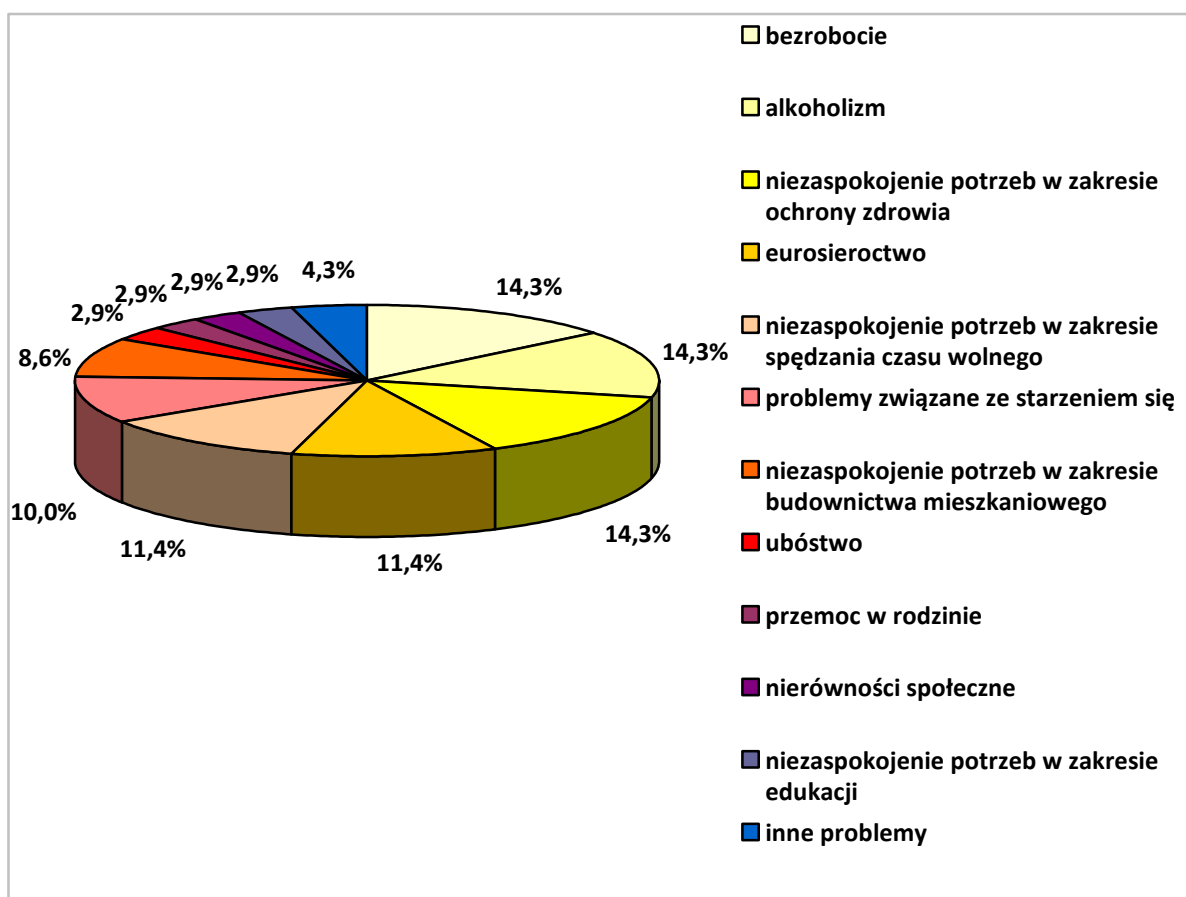
Przy parafii pw. Narodzenia Świętego Jana Chrzciciela w Ślemieniu działa parafialny zespół „Caritas”, pomagający rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji materialnej, a także organizowaniem letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach identyfikacji problemów społecznych gminy, określenia stopnia ich natężenia, zostały przeprowadzone wśród mieszkańców badania ankietowe. Do analizy – jak wspomniano we wstępie do niniejszego dokumentu – przedłożono 26 anonimowo wypełnionych ankiet.

Uczestników badania poproszono na wstępie o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie. Respondenci mieli możliwość dokonania wielokrotnego wyboru odpowiedzi. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?

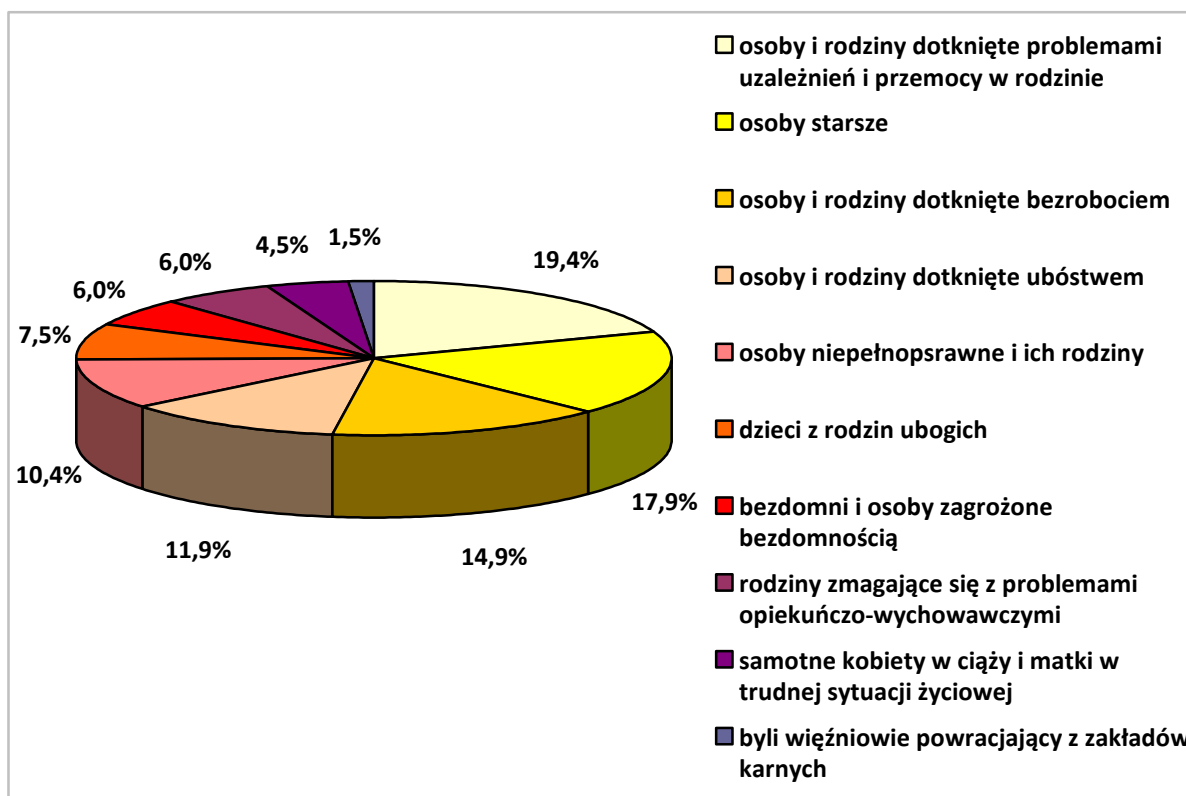
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali bezrobocie, alkoholizm oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (po 14,3%). Często wskazywano na eurosieroctwo i niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego (po 11,4%), problemy związane ze starzeniem się (10%) oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego (8,6%). W dalszej

kolejności: ubóstwo, przemoc w rodzinie, a także nierówności społeczne i niezaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji (2,9%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podali kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

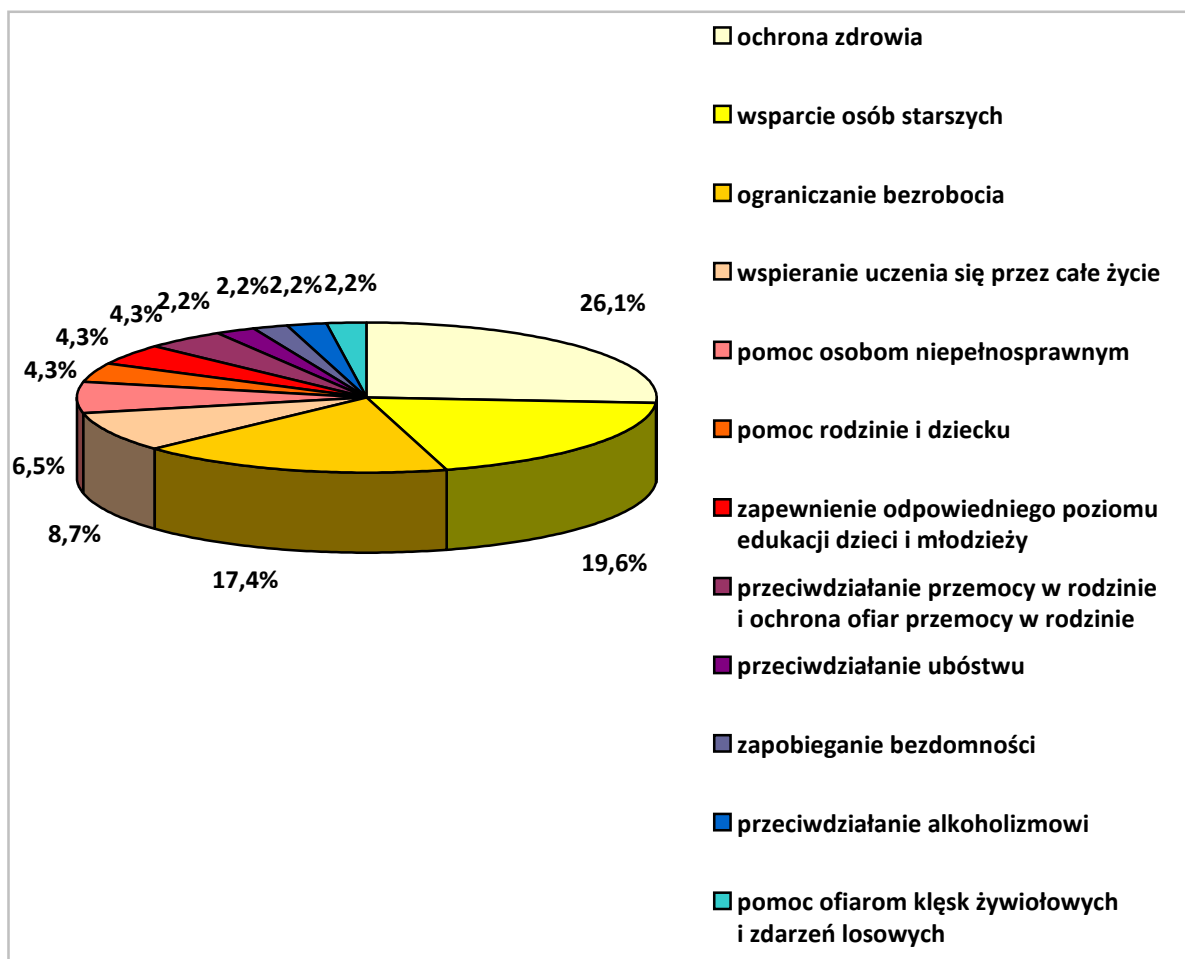
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (19,4% wskazań). Liczne wskazania odnosiły się do osób starszych (17,9%), osób i rodzin dotkniętych bezrobociem (14,9%), osób i rodzin dotkniętych ubóstwem (11,9%) oraz osób niepełnosprawnych i ich rodzin (10,4%).

Do często wskazywanych kategorii osób i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym zaliczono również dzieci z rodzin ubogich, bezdomnych i osoby zagrożone bezdomnością oraz rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Rzadziej wskazywano samotne kobiety w ciąży i matki w trudnej sytuacji życiowej oraz byłych więźniów powracających z zakładów karnych.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: ochrona zdrowia (26,1%), wsparcie osób starszych (19,6%), ograniczanie bezrobocia (17,4%), wspieranie uczenia się przez całe życie (8,7%), pomoc osobom niepełnosprawnym (6,5%), pomoc rodzinie i dziecku, a także zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie (po 4,3%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na zwiększenie liczby miejsc pracy oraz aktywizację

osób bezrobotnych poprzez organizację kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji, świadczenie poradnictwa zawodowego, organizowanie prac interwencyjnych oraz ułatwienie podjęcia zatrudnienia sezonowego.

Do ważnych kwestii respondenci zaliczyli także potrzebę stałego monitorowania problemów społecznych występujących w gminie oraz systemowego ich rozwiązywania. W tym kontekście uczestnicy badania zaproponowali przeprowadzanie ankiet wśród mieszkańców gminy, diagnozujących aktualne problemy oraz podjęcie działań uwrażliwiających społeczność lokalną na sytuację sąsiadów. Za równie ważne uznali przedsięwzięcia służące wsparciu rodzin z problemami (pomoc materialna i niematerialna, dostęp do psychologów, prawników, poradnictwa rodzinnego, powołanie asystentów rodzin oraz uruchomienie telefonu zaufania).

Według ankietowanych, istotną kwestią jest także organizowanie zajęć aktywizujących seniorów oraz kobiety długotrwale pozostające bez zatrudnienia, a także realizowanie warsztatów o różnej tematyce dla wszystkich mieszkańców. Do niezbędnych działań respondenci zaliczyli również uruchomienie świetlicy środowiskowej oraz przeprowadzanie akcji społecznych.

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, Caritas, Gminny Ośrodek Kultury, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Park Etnograficzny Ziemi Żywieckiej.

14. BEZROBOCIE

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu, w latach 2013-2015 liczba osób bezrobotnych w gminie, co budzi zadowolenie, sukcesywnie malała: 189 osób na koniec 2013 roku, 165 osób na koniec roku następnego, 147 osób na koniec roku 2015. Podobnie zmniejszał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. W latach 2013-2015 wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba wyniosła odpowiednio: 110, 98, 78. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 32. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba bezrobotnych w gminie	189	165	147
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	7,93%	6,90%	6,15%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	110	98	78
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	58,20%	59,39%	53,06%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2013-2015 w powiecie żywieckim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 33. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
stopa bezrobocia w powiecie żywieckim	15,9%	13,1%	10,9%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	11,3%	9,6%	8,2%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	11,5%	9,8%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2013-2015 powiat żywiecki charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa śląskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2015 roku odnotowano jej spadek w porównaniu z latami poprzednimi.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2015 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Bezrobotni w gminie na koniec 2015 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	19	9	47,37
25-34 lata	43	27	62,79
35-44 lata	26	17	65,38
45-54 lata	35	18	51,43
55-59 lat	18	7	38,89
60 lat i więcej	6	–	–
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	

do 1 miesiąca	11	3	27,27
1-3 miesiące	24	12	50,00
3-6 miesięcy	29	13	44,83
6-12 miesięcy	24	14	58,33
12-24 miesiące	24	15	62,50
powyżej 24 miesięcy	35	21	60,00
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	12	6	50,00
do 1 roku	29	16	55,17
1-5 lat	32	19	59,38
5-10 lat	29	15	51,72
10-20 lat	24	13	54,17
20-30 lat	13	8	61,54
30 lat i więcej	8	1	12,50
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	17	14	82,35
policealne i średnie zawodowe	43	26	60,47
średnie ogólnokształcące	10	7	70,00
zasadnicze zawodowe	40	14	35,00
gimnazjalne i niższe	37	17	45,95

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu.

Na koniec 2015 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (43 osoby) i osoby w wieku 45-54 lata (35 osób), osoby długotrwale bezrobotne pow. 24 miesięcy (35 osób) oraz pozostające bez zatrudnienia od 3 do 6 miesięcy (29 osób), osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat (32 osoby) oraz ze stażem do 1 roku i od 5 lat do 10 lat (po 29 osób), a także osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (43 osoby) oraz zasadniczym zawodowym (40 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 35-44 lata (26 osób), osoby pozostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy, od 6 do 2 miesięcy i od 12 do 24 miesięcy (po 24 osoby), a także osoby ze stażem pracy od 10 do 20 lat (24 osoby) oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (37 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (65,38%) i 25-34 lata (62,79%), osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy (62,5%) oraz osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 24 miesięcy (60%), osób z doświadczeniem zawodowym od 20 do 30 lat (61,54%) i ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat

(59,38%), a także osób z wykształceniem wyższym (82,35%) lub średnim ogólnokształcącym (70%).

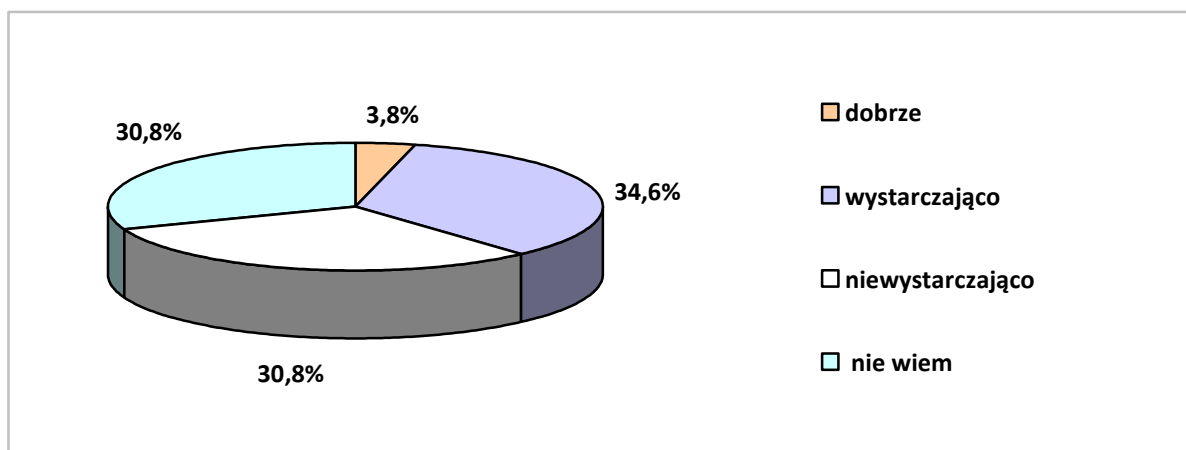
Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, zwłaszcza w przypadku kobiet, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągały osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcenie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Brak zatrudnienia jest na terenie gminy jednym z najważniejszych problemów społecznych. Taka konkluzja płynie też z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców. Uznali oni bezrobocie za jeden z najważniejszych problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, ograniczanie jego skutków za jedną z najbardziej nieefektywnych sfer działania pomocy społecznej, a osoby i rodziny dotknięte bezrobociem wymienili jako grupy najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Nie należy przy tym zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi zwykle do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju. Co prawda w gminie Ślemień w 2015 r. odnotowano spadek poziomu bezrobocia, ale w dalszym ciągu jest on jednak wysoki. Problemy, jakie powoduje brak zatrudnienia, odciskają silne piętno w życiu i świadomości dotkniętych bezrobociem osób, rodzin i całych środowisk. Sytuacja ta wymaga uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

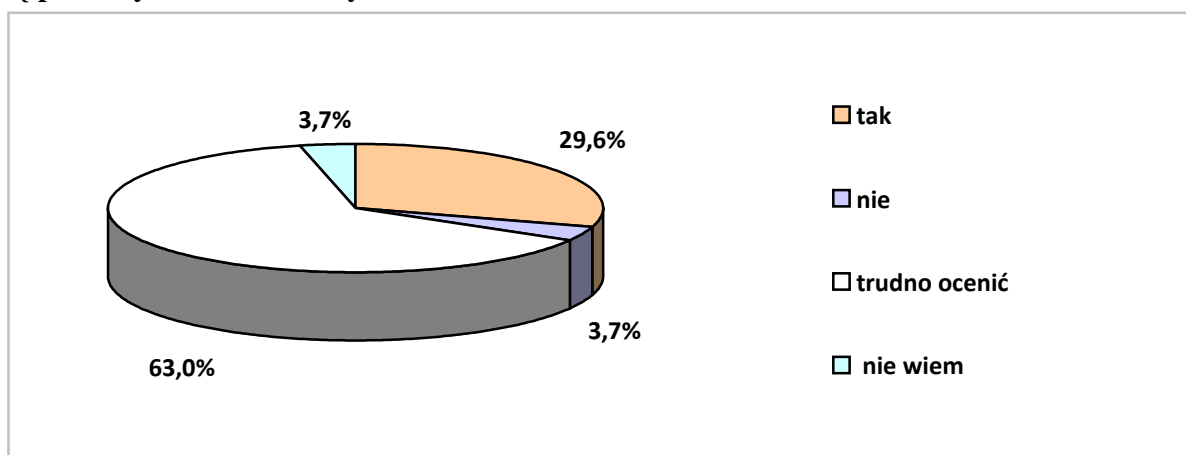
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Niecałe 4% respondentów uznało realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu jako dobre. Z kolei 34,6% stwierdziło, że są one wystarczające. Jednocześnie 30,8% ankietowanych określiło je jako niewystarczające. Tyle samo pytanym nie miało zdania w tej sprawie.

Kolejne pytanie dotyczyło uwzględniania potrzeb osób bezrobotnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Niespełna 30% ankietowanych odpowiedziało, że w realizowanych na terenie gminy działaniach uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych. Przeciwnego zdania było 3,7% respondentów. Najwięcej badanych (63%) nie potrafiło ocenić tej kwestii. Opinii na ten temat nie wyraziło 3,7% ankietowanych.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązki opieki następczej.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Na terenie gminy Ślemień w analizowanym okresie nie stwierdzono problemu bezdomności. W razie wystąpienia tego zjawiska, osoby nim zagrożone lub dotknięte mogą skorzystać ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Przemoc w rodzinie jest patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich

inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Ślemień w latach 2013-2015.

Tabela 35. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2013-2015 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2013	2014	2015
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałanie narkomanii	65 914,15	63 975,28	62 653,27
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1 314,30	1 745,00	1 792,00
razem	67 228,45	65 720,28	64 445,27

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ślemieniu.

W latach 2013-2015 obowiązywał jeden program dotyczący profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii. Wysokość kwot przeznaczanych na walkę oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii z roku na rok malała. Zwiększały się z kolei kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Ślemieniu oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w latach 2013-2015 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2013	2014	2015
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	23	23	19
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	60	60	53
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	1	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	33	8	7
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	7	9	8
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	1

liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	4	3	3
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	4	3	2
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ślemieniu.

W latach 2013-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie utrzymywała się na takim samym poziomie (po 23 punkty), natomiast w 2015 r. ich liczba uległa zmniejszeniu do 19. Podobnie liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w latach 2013-2014 była taka sama (po 60), a w ostatnim roku analizy zmalała do 53 zezwoleń. W 2013 roku liczba pozytywnych opinii w sprawie owych zezwoleń wynosiła 33, natomiast w kolejnych latach drastycznie spadła: 8 w 2014 r. i 7 w 2015 r. Negatywnych opinii w tej sprawie nie wydawano, natomiast w 2013 r. podjęto 1 decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. W analizowanym okresie nie przeprowadzono ani jednej kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu, którymi objęto 7 osób w 2013 r., 9 w 2014 r., 8 w 2015 r., natomiast wobec 1 osoby w 2015 r. GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Jeśli chodzi o przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, to członkowie GKRPA kontaktowali się z osobami dotkniętymi tym problemem. W analizowanym okresie liczba osób, z którymi spotykali się przedstawiciele GKRPA, wyniosła: 4 w 2013 r. i po 3 osoby w latach 2014-2015, natomiast liczba sprawców przemocy w rodzinie, których Komisja skierowała na terapię wyniosła: 4 w 2013 r., 3 w 2014 r. i 2 w 2015 r.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

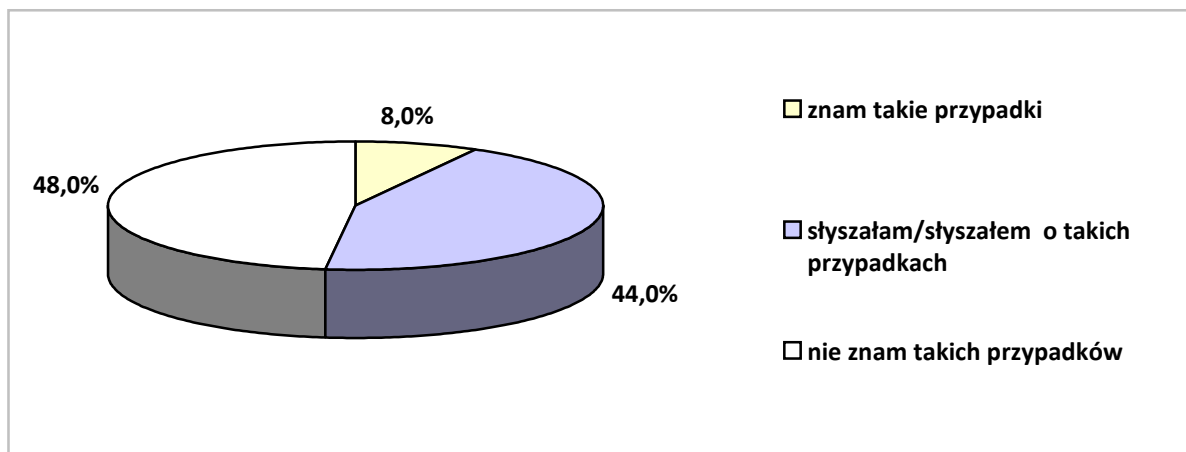
- prowadzenie szkoły muzycznej dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Ślemień – z nauki skorzystało 15 dzieci (275 godzin zajęć),
- dofinansowanie Fundacji ETOH (Ośrodek Leczenia Uzależnień),
- przeprowadzenie akcji „Bezpieczne wakacje” dla dzieci z klas pierwszych Zespołu Szkół w Ślemieniu (posiłki, materiały profilaktyczne) – 35 uczniów,
- sfinansowanie programu „Żyj bezpiecznie i odpowiedzialnie”, realizowanego przez Zespół Szkół w Ślemieniu (wyjazd dzieci na basen – 13 wyjazdów),

- zakup biletów do kina dla dzieci z terenu gminy Ślemień, korzystających z zajęć w GOK-u „Jemioła” w Ślemieniu w okresie wakacji – 34 dzieci,
- dofinansowanie przewozu dzieci z terenu gminy korzystających z wypoczynku letniego organizowanego przez Caritas w Ślemieniu,
- zorganizowanie programu „Bezpiecznie – chce się żyć” – 30 uczniów z Zespołu Szkół w Ślemieniu,
- przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych dla dzieci z Zespołu Szkół w Ślemieniu: „Wolni od uzależnień behawioralnych”, „Cyberbulling – agresja rówieśnicza z użyciem mediów elektronicznych” – 70 uczniów, „Potrafię odmówić” – 46 uczniów, „Ty i substancje psychoaktywne” – 120 uczniów, „Palenie, o tym, dlaczego palenie skraca życie”, „Jak nie stać się sprawcą, jak nie zostać ofiarą” – 35 uczniów,
- dofinansowanie warsztatów profilaktycznych dla dzieci biorących udział w zajęciach w Świetlicy w Koconiu w ramach Projektu „Ale czad” i „Cukierki” – 21 dzieci oraz „Bezpieczny Internet” – 14 dzieci,
- zakup materiałów na potrzeby GKRPA – poradników („Jak uchronić dziecko od alkoholu i nikotyny”, „Jak uchronić dziecko od środowiska narkotycznego”) oraz ulotek – „Młodzież a alkohol”, „Młodzież a nikotyna”, „Młodzież a Narkotyki”, „Profilaktyka prowadzenia pojazdów w stanie zwiększającym ryzyko wypadków drogowych, z naciskiem na nietrzeźwość kierowcy”,
- przekazanie dotacji dla stowarzyszeń w ramach zajęć sportowych oraz imprez kulturalnych organizowanych przez organizacje pozarządowe (LKS „Smrek”, Klub Sportowo-Rekreacyjny „Dragon”),
- zorganizowanie kursów dla członków Komisji, Zespołu Interdyscyplinarnego, przedstawicieli Policji, oświaty oraz służby zdrowia („Uzależnienia w praktyce – objawy, diagnoza, formy pomocy”) – 15 osób,
- sfinansowanie szkolenia dla sprzedawców „Regulacje prawne dotyczące sprzedaży alkoholu w Polsce – zasady i warunki” – 14 sprzedawców.

Ponadto w ramach umowy ze Śląską Fundacją Błękitny Krzyż w Ośrodku Leczenia Uzależnień w Żywcu udzielono 121 porad grupowych i 95 indywidualnych konsultacji terapeutycznych i lekarskich dla 11 pacjentów z gminy Ślemień.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy gminy Ślemień odnieśli się także do zjawiska przemocy w rodzinie. Rozkład odpowiedzi na pytanie o znane w gminie przypadki stosowania przemocy ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

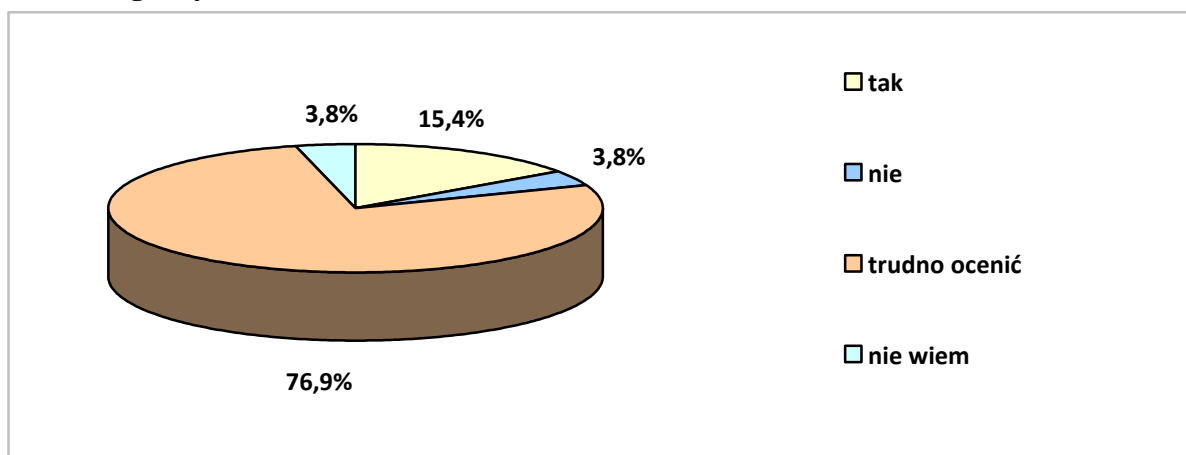

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowa respondentów (łącznie 52%) zna przypadki stosowania przemocy lub o nich słyszała. Jednocześnie 48% ankietowanych takich przypadków nie zna.

Odpowiadając na pytanie, czy istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, 15,4% ankietowanych odpowiedziało twierdząco. Przeciwnego zdania było 3,8% badanych. Natomiast zdecydowana większość respondentów (76,9%) nie była w stanie tego ryzyka ocenić, a 3,8% pytanym w ogóle nie wypowiedziało się w tej kwestii. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełnią także działające na terenie gminy: Zespół Interdyscyplinarny oraz Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny.

Działający w gminie Zespół Interdyscyplinarny zajmował się m.in. realizacją procedury „Niebieskiej Karty”. Z przedstawionych danych wynika, że w 2015 r. funkcjonariusze Policji w ramach interwencji domowych założyli 10 takich kart w stosunku do 9 rodzin. Ponadto działaniami Zespołu objęto 4 rodziny, u których założono „Niebieskie Karty” w latach ubiegłych. Nie wszystkie Niebieskie Karty założone podczas policyjnych interwencji okazały się zasadne i stwierdzały przemoc domową. W zdecydowanej większości przypadków sprawcy przemocy byli nietrzeźwi. Dla bezpieczeństwa ofiar niektórzy sprawcy zostali odizolowani i zatrzymani do wytrzeźwienia. W roku 2015 w 10 przypadkach zakończono procedurę „Niebieskiej Karty”: z powodu braku zasadności podejmowania działań – 7 postępowań oraz zasadnego przypuszczenia zaprzestania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania planu pomocy – 3 postępowania. W pozostałych przypadkach nadal prowadzone są następujące działania pomocowe:

- Systematyczne monitorowanie rodzin objętych działaniami pomocowymi wg ustalonego planu pomocy przez pracownika socjalnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz dzielnicowego z Komisariatu Policji w Gilowicach. Wspólne odwiedziny w środowiskach mają na celu sprawdzenie bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych oraz monitorowanie ustalonych form pomocy. W stosunku do środowisk zagrożonych występowaniem przemocy w rodzinie pracownicy socjalni oraz przedstawiciele Policji przeprowadzali w rodzinach zagrożonych kontrolę. Nadzorem objęto kilkanaście rodzin, wśród których przeprowadzono 124 wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa rodziny, z czego Policja odbyła 59 wizyt, a pracownik socjalny – 65 wizyt. Monitorowaniem objęte są środowiska, w których toczą się postępowania, oraz te, w których postępowania zostały już zakończone w okresie do 6 miesięcy.
- Prowadzenie przez pedagoga szkolnego wchodzącego w skład Zespołu Interdyscyplinarnego pracy pedagogicznej z dziećmi oraz udzielanie porad rodzicom. Trzy zagrożone rodziny, w których wychowują się dzieci, zostały objęte pomocą pedagoga. Z pomocy skorzystało 5 dzieci.
- Podjęcie wobec sprawców przemocy działań zobowiązujących do leczenia odwykowego – 3 osoby, skierowanie do Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego – 5 osób, którym udzielono 31 konsultacji, sporządzenie 3 formularzy „Niebieskich Kart – C” z ofiarami przemocy oraz 3 formularzy „Niebieskich Kart – D” ze sprawcami przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Głównym celem programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Ślemień, zwiększenie

dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie, a jego osiągnięcie możliwe jest poprzez realizację działań określonych w czterech celach operacyjnych:

I. Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczenie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy.

W ramach powyższego celu w 2015 r. zostały zrealizowane następujące działania:

1. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie, m.in. poprzez organizowanie prelekcji, pogadanek, warsztatów profilaktycznych oraz upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie:

- zakup i dystrybucja w miejscach ogólnodostępnych oraz wśród młodzieży szkolnej ulotek na temat zjawiska przemocy „Nie godzę się na przemoc”, „Przemoc nie musi być fizyczna”,
- przekazanie placówkom oświatowym oraz placówkom służby zdrowia znajdującym się na terenie gminy Ślemień ulotek: „Lekarzu reaguj na przemoc!”, poradnika dla profesjonalistów zobowiązanych do interwencji w przypadkach przemocy wobec dzieci – „Przemoc seksualna wobec dzieci”,
- przygotowanie przez pracowników GOPS-u ulotek zawierających informacje dotyczące przemocy oraz instrukcje, jak sobie radzić z tym problemem,
- zamieszczenie na stronie internetowej GOPS-u informacji dotyczących Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (całodobowy telefon – infolinia) oraz telefonicznej poradni prawnej,
- zorganizowanie warsztatów profilaktycznych dla III klas gimnazjum „Przeciwdziałanie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży klas III gimnazjum”. W warsztatach uczestniczyło 33 uczniów.

2. Udzielenie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.

II. Zatrzymanie sytuacji przemocy – zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar oraz świadków występowania przemocy w rodzinie.

W ramach powyższego celu w omawianym zakresie zostały zrealizowane następujące działania:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których istniało podejrzenie występowania przemocy w rodzinie: działaniami objęto wszystkie rodziny, w których prowadzona była

procedura „Niebieskiej Karty”. Wśród najczęstszych form pracy socjalnej wymienić można: wsparcie psychologiczne, edukację osób w zakresie identyfikacji przemocy, jak również praw osobistych, pomoc socjalną czy rozwijanie zdolności i umiejętności przydatnych w radzeniu sobie z doświadczaniem przemocy.

2. Objęcie interdyscyplinarnym wsparciem rodzin uwikłanych w zjawisko przemocy przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

3. Prowadzenie poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- poradnictwo psychologiczne, prawne i doradztwo w ramach Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego.

4. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą:

- konsultacje z podmiotami zajmującymi się pomocą prawną i terapeutyczną: kierowanie rodzin dotkniętych przemocą do odpowiednich instytucji i specjalistów – działanie to realizowane było przez wszystkie podmioty zaangażowane w realizację Programu w ciągu całego roku, zgodnie ze swoimi uprawnieniami i kompetencjami w zakresie występujących potrzeb,
- prowadzenie poradnictwa indywidualnego dla ofiar i sprawców przemocy, świadczonego przez pracowników socjalnych GOPS-u w Ślemieniu oraz przedstawicieli Policji,
- prowadzenie zajęć, pogadanek oraz indywidualnych konsultacji z pedagogiem na terenie szkoły – tą formą pomocy objętych zostało 5 dzieci.

III. Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

W ramach powyższego celu zrealizowano następujące działania:

1. Prowadzenie edukacji wśród ofiar przemocy w rodzinie w zakresie przysługujących im praw.

2. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych:

- motywowanie i kierowanie na terapię/leczenie odwykowe,
- pouczenie sprawców przemocy o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności, nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. Wezwanie do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego – przeprowadzenie przez funkcjonariusza Policji rozmów ostrzegawczych.

W 2015 nie skierowano osób z terenu gminy do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym

IV. Poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy oraz monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków społecznych oraz efektywności podejmowanych działań.

W ramach powyższego celu w 2015 r. zostały zrealizowane następujące działania:

1. Monitorowanie przemocy w rodzinie w gminie poprzez stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” jako elementu systemu przeciwdziałania przemocy w środowisku lokalnym.
2. Kontynuowanie przez pracowników socjalnych oraz przedstawicieli Policji wizyt w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą.
3. Zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Ślemień – poprzez wypracowanie procedur aktywnej i stałej współpracy placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej, służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych oraz Kościoła – udział przedstawicieli tych podmiotów w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Ślemień oraz w pracach związanych z realizacją Programu.
4. Szkolenia członków Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
 - szkolenie dla wszystkich członków Zespołu o tematyce „Praktyczne aspekty pomagania rodzinom i dzieciom uwikłanym w przemoc”, którego celem było podniesienie kompetencji w zakresie pracy i pomocy osobom doświadczającym przemocy,
 - udział koordynatora GKRPA w ogólnopolskim kursie dla kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które przeprowadzone zostało przez Instytut Rozwoju Służb Społecznych i Stowarzyszenie na rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” na zlecenie Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w ramach projektu „Przemoc w rodzinie NIE” w ramach EFS-u.
 - udział przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w szkoleniu o tematyce „Zadania i obowiązki w pracy GKRPA oraz Zespołów Interdyscyplinarnych” w Zakopanem oraz w konferencji „Interdyscyplinarnie przeciw przemocy w rodzinie”, która miała miejsce w Katowicach pod patronatem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach, w ramach „Kampanii Białej Wstążki”.

Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny w 2015 r. objął wsparciem 21 mieszkańców gminy, udzielając łącznie 138 porad i konsultacji. W Punkcie świadczona jest bezpłatna

pomoc psychologiczna osobom uzależnionym i członkom rodzin z problemem alkoholowym lub narkomanii oraz osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Do zadań Punktu należy także:

- motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii/leczenia odwykowego,
- kierowanie do leczenia specjalistycznego, a także motywowanie osób współuzależnionych do podjęcia terapii,
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzorca picia,
- udzielania wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej i udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień w gminie pomoc świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2013-2015 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagają się z alkoholizmem i przemocą w rodzinie. Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia GOPS-u w związku z alkoholizmem nieznacznie się wahała (liczba rodzin: 4 w 2013 r., 3 w 2014 r., 4 w 2015 r., liczba osób w rodzinach: 7 w 2013 r., 3 w 2014 r., 4 w 2015 r.). Liczba osób objętych pomocą z powodu przemocy w rodzinie była niewielka i udzielono jej w latach 2013-2014 (liczba rodzin: 1 w 2013 r. i 2 w 2014 r., liczba osób w rodzinach: 3 w 2013 r. i 6 w 2014). W analizowanym okresie GOPS nie przyznawał wsparcia z powodu narkomanii.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn.

Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrwałała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn wynika z postanowień Traktatu Amsterdamskiego oraz Rozporządzeń Rady Europejskiej i jest obligatoryjna dla wszystkich podmiotów korzystających ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego. Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W rozpatrywanym okresie struktura ludności gminy pod względem płci nie ulegała zasadniczym zmianom. W latach 2013-2015 wśród ludności gminy stale ponad połowę stanowiły kobiety. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy ulegał nieznacznym wahaniom – 51,14% w 2013 r., 51,37% w 2014 r., 51,35% w 2015 r. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 37. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba ludności gminy ogółem	3 494	3 512	3 521
liczba kobiet	1 787	1 804	1 808
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	51,14%	51,37%	51,35%

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

W latach 2013-2015 kobiety stanowiły ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie, przy czym ich udział w liczbie osób bezrobotnych wzrósł nieco w 2014 roku, by w znacznym stopniu zmaleć w 2015 r. (odpowiednio: 58,20%, 59,39%, 53,06%). Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	189	165	147
liczba bezrobotnych kobiet	110	98	78
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	58,20%	59,39%	53,06%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu.

Z powyższych danych wynika, że w latach 2013-2015 w gminie Ślemień problem bezrobocia dotyczył bardziej kobiet niż mężczyzn, ponieważ udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców gminy (58,20% w 2013 r., 59,39%, w 2014 r., 53,06% w 2015) był stale wyższy niż udział kobiet w ludności gminy (51,14% w 2013 r., 51,37%, w 2014 r., 51,35% w 2015 r.).

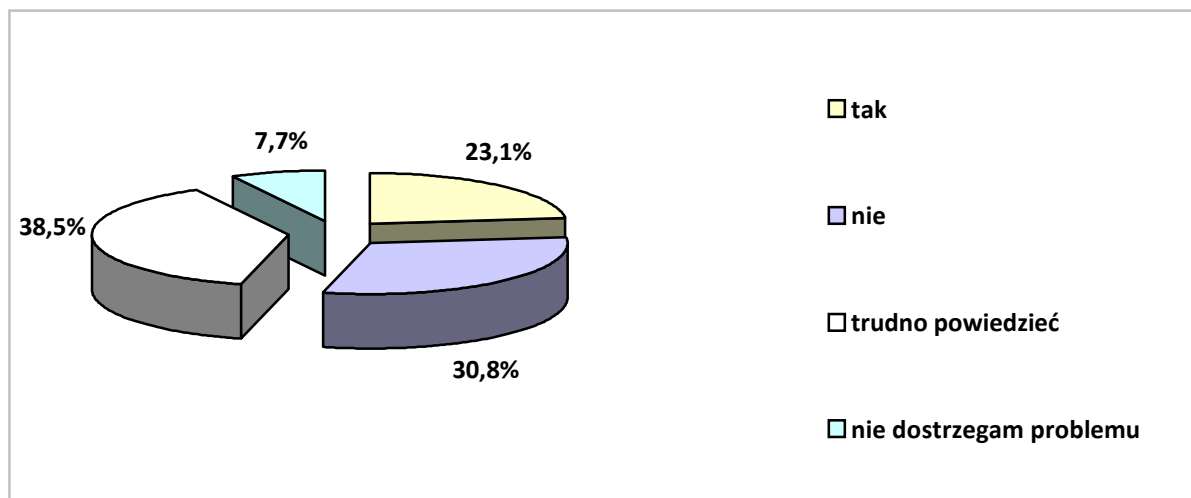
Analiza struktury bezrobocia w gminie Ślemień pod względem płci wykazała, że kobiety stanowiły przeważającą większość wśród osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym – 82,35%, średnim ogólnokształcącym – 70% oraz policealnym i średnim zawodowym – 60,47%, zdecydowaną większość wśród osób pozostających bez zatrudnienia od 12 do 24 miesięcy – 62,5%, powyżej 24 miesięcy – 60% i od 6 do 12 miesięcy – 58,33% i jednocześnie większość wśród osób bezrobotnych w wieku 35-44 lata – 65,38%, 25-34 lata – 62,79% i 45-54 lata – 51,43%, a także wśród osób ze stażem pracy 20-30 lat – 61,54%, 1-5 lat – 59,38%, do 1 roku – 55,17%, 10-20 lat – 54,17% oraz 5-10 lat – 51,72%. Ten niepokojący stan rzeczy wskazuje na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

Do analizy przedłożono 26 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy oraz pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

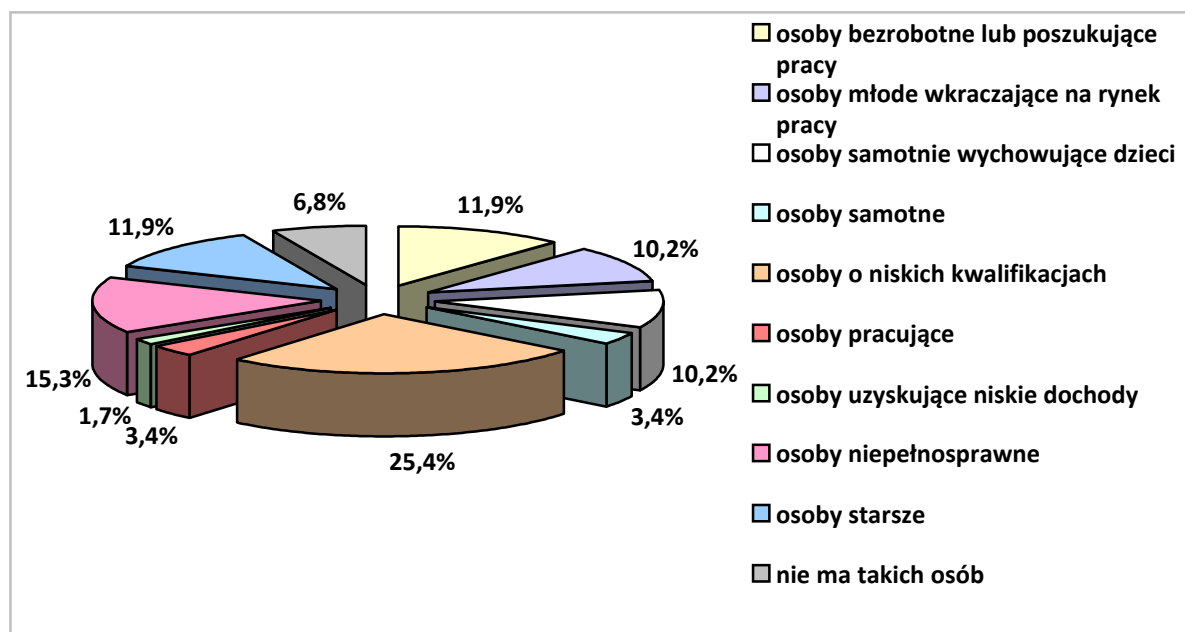
Dane z badania ankietowego.

Ponad 23% ankietowanych odpowiedziało na to pytanie twierdząco. Przeciwnego zdania było 30,8% respondentów. Najwięcej badanych (38,5%) nie potrafiło określić skali zjawiska, a 7,7% w ogóle nie dostrzegało tego problemu.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenie do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn. W odpowiedzi 53,8% badanych stwierdziło, że zagrożone problemem nierówności są kobiety. Jednocześnie 26,9% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Z kolei 19,2% respondentów zupełnie nie dostrzegało problemu. Nikt z uczestników badania nie odpowiedział, że problem ten dotyczy mężczyzn.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 16. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Najczęściej wskazywano odpowiedź, że są to osoby o niskich kwalifikacjach (25,4%), osoby niepełnosprawne (15,3%), osoby bezrobotne lub poszukujące pracy i osoby starsze (po 11,9%), osoby młode, wkraczające na rynek pracy oraz osoby samotnie wychowujące dzieci (po 10,2%). Wymieniono również m.in. osoby samotne i osoby pracujące (po 3,4%) oraz osoby uzyskujące niskie dochody (1,7%). Prawie 7% badanych stwierdziło, że nie ma takich osób.

Kolejna kwestia dotyczyła opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Według 20% respondentów płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, natomiast 80% badanych jest przekonane, że płeć nie ogranicza możliwości w tym zakresie.

W następnym pytaniu sondowano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć. Zdecydowana większość badanych (88,5%) stwierdziła, że nie zna takich przypadków. Odmiennego zdania było łącznie 11,5% respondentów.

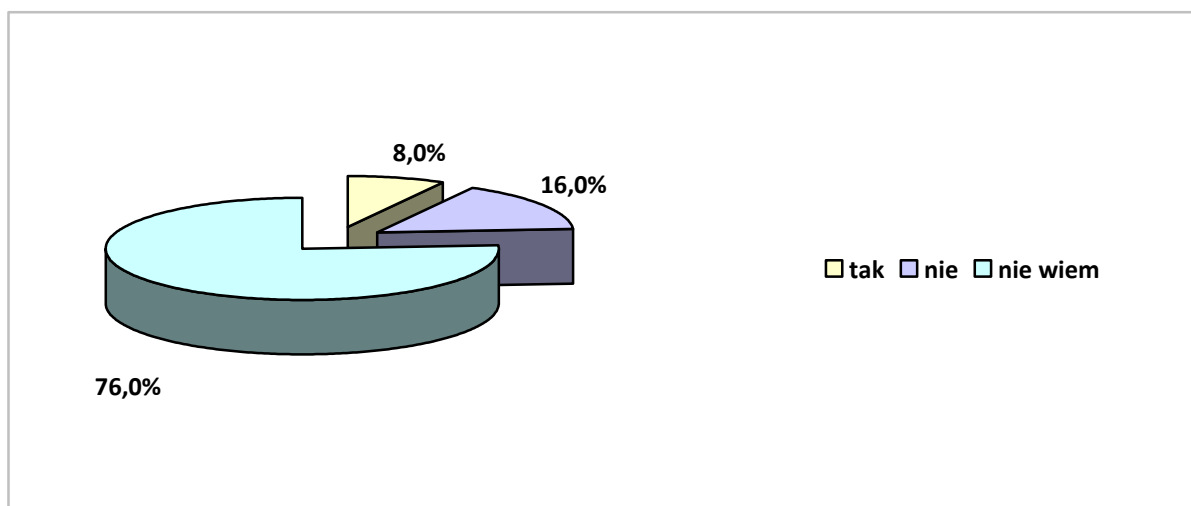
Odpowiadając na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć, wszyscy ankietowani odpowiedzieli przecząco.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć. Odpowiedzi na to pytanie nie było w stanie udzielić 52% ankietowanych, a kolejne 20% w ogóle nie dostrzegło problemu. Problem dostrzega, a jego skalę uważa za średnią 4% badanych, natomiast jako niską oceniło ją 24% respondentów.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania

dyskryminacji ze względu na płeć. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że takie działania są trudne do określenia przez mieszkańców gminy, dlatego zdecydowana większość respondentów (76%) nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na to pytanie, zaś 16% uważa, że takie działania w ogóle nie są w gminie prowadzone. Tylko 8% badanych potwierdziło prowadzenie takich działań. Rozkład udzielonych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problemy dotyczące równości płci w gminie koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia. Niemniej ponad 23% respondentów odpowiedziało, że kwestie istnienia nierówności płci postrzegają jako problem społeczny, nadto 20% respondentów uznało, że płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej.

O ile większość badanych (88,5%) stwierdziła, że nie zna takich przypadków w gminie, o tyle pozostała część ankietowanych (11,5%) stwierdziła, że zna takie przypadki. Na dodatek skalę tego problemu w gminie jako średnią ocenia 4% badanych, a jako niską 24% ankietowanych. To uprawnia do sformułowania wniosku, iż należy podejmować działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży. Warto przy tym mieć na względzie, by uczytelniać takie działania, gdyż – jak pokazała analiza ankiet – większość respondentów (76%) nie była w stanie ich ocenić, 16% uważało, że takie działania w ogóle nie są w gminie prowadzone, a tylko 8% badanych zauważyło prowadzenie takich działań.

18. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie Ślemień została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Zespół Szkół w Ślemieniu (liczba uczniów: 354, liczba nauczycieli: 44),
- Przedszkole Publiczne w Ślemieniu (liczba dzieci: 97, liczba opiekunów: 8).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że obie placówki zatrudniają pedagoga i logopedę, a jedna z nich zatrudnia pielęgniarkę (brak wskazania w Przedszkolu Publicznym).

Obie placówki zapewniają dzieciom i młodzieży dostęp do Internetu oraz umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. Ani jedna placówka nie posiada klas lub oddziałów integracyjnych. Przedstawiciele Zespołu Szkół oraz Publicznego Przedszkola nie zauważyli trudności z dojazdem do placówek.

Ankietowane placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, językowe, fotograficzne, sportowe, muzyczne – nauka gry na instrumentach, taneczne – taniec nowoczesny i regionalny).

Jednocześnie w obu jednostkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (2 placówki), korekcyjno-kompensacyjne (2), logopedyczne (2), logorytmiczne (1) oraz zajęcia z pedagogiem specjalnym dla dzieci z afazją ruchową i dzieci z autyzmem (1).

Problemy dosięgające dzieci i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają dzieci, młodzież i ich rodziny, odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 15 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na bezrobocie i trudną sytuację materialną niektórych rodzin. Brak pracy często zmusza rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy tzw. eurosieroctwa. Ankietowani zwracali także uwagę na występujące problemy mieszkaniowe rodzin.

Wypełniając zamknięty katalog nieakceptowalnych zachowań i zjawisk patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje w tej kwestii zawiera poniższa tabela.

Tabela 39. Nieakceptowalne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w otoczeniu przedszkolnym i szkolnym oraz rodzinnym dzieci i uczniów w roku szkolnym 2014/2015

rodzaj nieakceptowalnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych cech		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	–	–	2
sięganie po alkohol	–	–	2
sięganie po narkotyki	–	–	2
niszczenie mienia szkolnego	–	–	2
kradzieże	–	–	2
dyskryminacja	1	2	1
udział w grupach negatywnych	–	–	2
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1	4	1
autoagresja	1	2	1
ucieczki z domu	–	–	2
przestępczość ujawniona	–	–	2
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	4	–
zaniedbanie przez dom	2	5	–
przemoc w rodzinie	1	2	1
wykorzystywanie seksualne	–	–	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Stwierdzone nieakceptowalne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w otoczeniu przedszkolnym, szkolnym i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży to według wskazań ankietowanych: zaniedbania przez dom (5 przypadków), zachowania powodujące

konieczność objęcia nadzorem kuratora (4 przypadki), stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej (4 przypadki), dyskryminacja (2), przemoc w rodzinie (2).

Ankietowani nie zauważyli w ciągu ostatnich 3 lat nasilenia się skali zachowań negatywnych.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców dla lepszego poznania ich potrzeb i występujących deficytów

Respondenci identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę zdiagnozowania problemów uzależnień w środowisku pozaszkolnym. W opinii ankietowanych ważne jest także zbadanie umiejętności wychowawczych rodziców, monitorowanie sytuacji zdrowotnej rodzin oraz obserwowanie aktywności zawodowej opiekunów.

Działania wychowawcze i profilaktyczne podejmowane w placówkach

W ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne odnoszące się w szczególności do zjawiska agresji i przemocy, narkomanii oraz rozwiązywania problemów alkoholowych. Wśród nich prowadzone są warsztaty dotyczące cyberprzemocy i przemocy rówieśniczej, zagrożeń związanych z zażywaniem narkotyków i dopalaczy oraz skutków, jakie niesie uzależnienie od alkoholu. Realizowane są zajęcia profilaktyczne w ramach lekcji wychowawczych, pogadanki promujące zdrowy styl życia i aktywność fizyczną, a także rozmowy na temat radzenia sobie ze stresem i emocjami, jak również ciekawych sposobów na spędzanie czasu wolnego.

Organizowane są prelekcje i spotkania ze specjalistami – pedagogiem, psychologiem, terapeutą ds. uzależnień oraz z przedstawicielami Policji. Placówki oświatowe aktywnie uczestniczą w działaniach profilaktycznych, monitorując środowiska zagrożone uzależnieniami i motywując do podjęcia terapii.

Działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Według ankietowanych wśród najpilniejszych działań naprawczych, które należałoby przeprowadzić na terenie placówek, są warsztaty dotyczące przeciwdziałania przemocy,

szczególnie agresji werbalnej i cyberprzemocy, a także zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych.

Pedagodzy wskazali też na potrzebę zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej, terapeutycznej oraz logopedycznej i pielęgniarstwa. Badani postulowali również wydłużenie czasu pracy świetlicy szkolnej z przeznaczeniem na zajęcia dla dzieci z rodzin zaniedbanych środowiskowo.

Współpraca placówek z rodzicami

Przedstawiciele obu ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami dzieci i uczniów za zadowalającą. Zdaniem ankietowanych, w większości przypadków rodzice są w stałym kontakcie z nauczycielami i na bieżąco reagują na informacje, prośby i zalecenia kierowane do nich w celu polepszenia procesu edukacyjno-wychowawczego. Rodzice aktywnie uczestniczą w życiu placówek, pomagając przy organizacji imprez, uroczystości, konkursów i wycieczek. W ramach współpracy odbywają się także pogadanki, spotkania ze specjalistami oraz przeprowadzana jest pedagogizacja rodziców. Do usprawnienia kontaktów wykorzystywane są również nowoczesne technologie, a artykuły dotyczące wychowania zamieszczane są na stronach internetowych placówek.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele jednej z badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Żywcu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu, Poradnię Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w Bielsku-Białej, GKRPA, Zespół Kuratorów Sądowych Sądu Rodzinnego w Żywcu, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Kultury oraz Miejskie Centrum Kultury w Żywcu.

Współpraca polega m.in. na wzajemnym wsparciu, wymianie informacji, planowaniu, uzgadnianiu i przeprowadzaniu wspólnych działań, a także udzielaniu merytorycznej pomocy oraz fachowego wsparcia uczniom i ich rodzicom. Postulowano przy tym włączenie do wspólnych działań kolejnych instytucji i organizacji wspierających dzieci, młodzież i rodziny oraz usprawnienie i wzmocnienie istniejącej współpracy.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, badani zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im alternatywnych form spędzania czasu wolnego rozwijających ich aktywność sportową, plastyczną i muzyczną oraz zainteresowania i pasje. Respondenci za konieczne uznali także zwiększenie liczby zajęć logopedycznych oraz wprowadzenie zajęć z gimnastyki korekcyjnej. Według pedagogów, należy zapewnić dzieciom i młodzieży poczucie bezpieczeństwa.

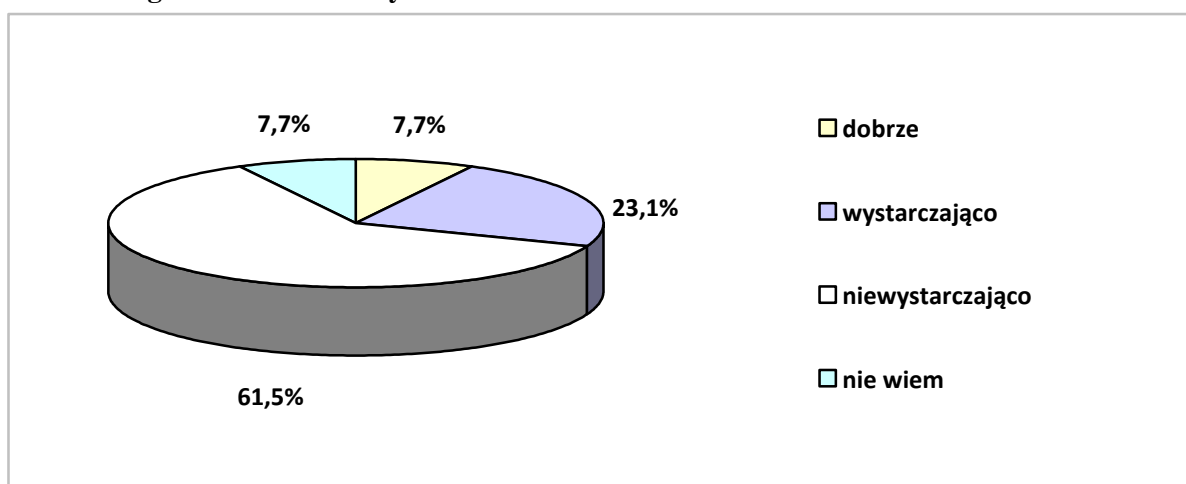
Możliwości przyczynienia się placówek do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Respondenci zwracali uwagę na potrzebę realizacji programów profilaktycznych, szczególnie dotyczących uzależnień. Według badanych należy także zwiększyć i usprawnić współpracę z rodzicami.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie w opinii mieszkańców

O wyrażenie swoich opinii na temat organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie poproszono także przedstawicieli społeczności lokalnej. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Jak Pani/Pan ocenia działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (61,5%) negatywnie oceniła organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Za wystarczającą uznało ją 23,1% badanych, a kolejne 7,7% pytanych stwierdziło, że jest dobra. Prawie 8% badanych nie miało zdania w tej sprawie.

Uczestnicy badania zgłaszali także propozycje w zakresie ulepszenia oferty spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Najczęściej postulowali tworzenie kół zainteresowań w szkołach (np. proponujących zajęcia językowe, muzyczne, taneczne, teatralne, plastyczne, turystyczno-krajoznawcze), zorganizowanie świetlic środowiskowych w sołectwach, budowę placów zabaw i siłowni plenerowych oraz wzbogacenie oferty sportowej o nowe dyscypliny i imprezy sportowo-rekreacyjne.

Za równie ważne respondenci uznali dostosowanie boiska sportowego do potrzeb dzieci i młodzieży, organizowanie wyjazdów na basen, utworzenie Towarzystwa Miłośników Wycieczek Górskich oraz zintensyfikowanie działań GOK-u i biblioteki. Według ankietowanych, należy również organizować różne formy aktywnego wypoczynku – turnieje sportowe, konkursy naukowe, np. wiedzy o gminie, wyjazdy integracyjne i zajęcia dotyczące zdrowego stylu życia, a także przygotować warsztaty z zakresu rękodzieła, tkactwa, malarstwa, rzeźbiarstwa, hafciarstwa i koronkarstwa. Wskazane byłoby też zainteresowanie dzieci i młodzieży działalnością wolontariacką.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności systematycznie wzrasta. W latach 2013-2015 wynosił on odpowiednio: 12,91%, 13,10% i 13,46%. Dane szczegółowe w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 40. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba mieszkańców gminy ogółem	3 494	3 512	3 521
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	451	460	474
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	12,91%	13,10%	13,46%

Dane Urzędu Gminy Ślemień.

Zważywszy na fakt, iż kurczy się w gminie populacja osób w młodszych grupach wiekowych, można wysnuć uprawniony wniosek, iż społeczność gminy się starzeje.

Tendencja starzenia się społeczeństwa wymusza zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale też jest istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych,

z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Wśród beneficjentów pomocy społecznej, udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu, w 2015 roku było 9 osób w wieku 61-70 lat oraz 5 osób w wieku 71 lat i więcej. Wśród nich było 8 emerytów.

W ramach swojej działalności GOPS świadczy także usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. W latach 2013-2015 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu nie przyznawał tego rodzaju wsparcia.

Zaspokajanie potrzeb społecznych osób starszych jest celem Związku Emerytów i Rencistów Gminy Ślemień. Stowarzyszenie m.in. prowadzi działalność charytatywną, udziela pomocy w sprawach socjalno-bytowych, korzysta z programów Unii Europejskiej, współpracuje z instytucjami realizującymi zadania z zakresu programów integracyjnych w gminie Ślemień, organizuje i prowadzi zespoły artystyczne, wykorzystuje dostępne środki oraz formy informowania społeczeństwa o problemach emerytów i rencistów, organizuje dla swoich członków turnusy wypoczynkowe i rehabilitacyjne.

W ramach aktywizacji społecznej osób starszych Związek organizuje m.in. ogniska w parku rekreacyjnym w Ślemieniu, wieczorki taneczne w Gminnym Ośrodku Kultury „Jemioła”, konkursy („Najładniejszy Stół Wielkanocny”, Konkurs Kolęd i Pastorałek), zabawy andrzejkowe, oraz akcje współorganizowane z Biblioteką Publiczną w Ślemieniu – „Babcie czytają dzieciom” oraz z przedszkolem w Ślemieniu – Dzień Babci i Dziadka. Stowarzyszenie prowadzi także zajęcia artystyczne doskonalące umiejętności plastyczne – Grupa Artystyczna (zajęcia z rękodzielnictwa) oraz wokalne – zespół śpiewaczy „Młodzi Duchem”. Ponadto ZEiR bierze czynny udział w projektach współfinansowanych ze środków Programu „Działaj lokalnie”. Seniorzy z gminy Ślemień uczestniczyli w projekcie pt. „Kijami po mapie”, który miał na celu stworzenie tras pieszych wędrówek po gminie śladami kapliczek i świątków, oraz w projekcie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanym przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce i Żywiecką Fundację Rozwoju, którego celem była integracja międzypokoleniowa.

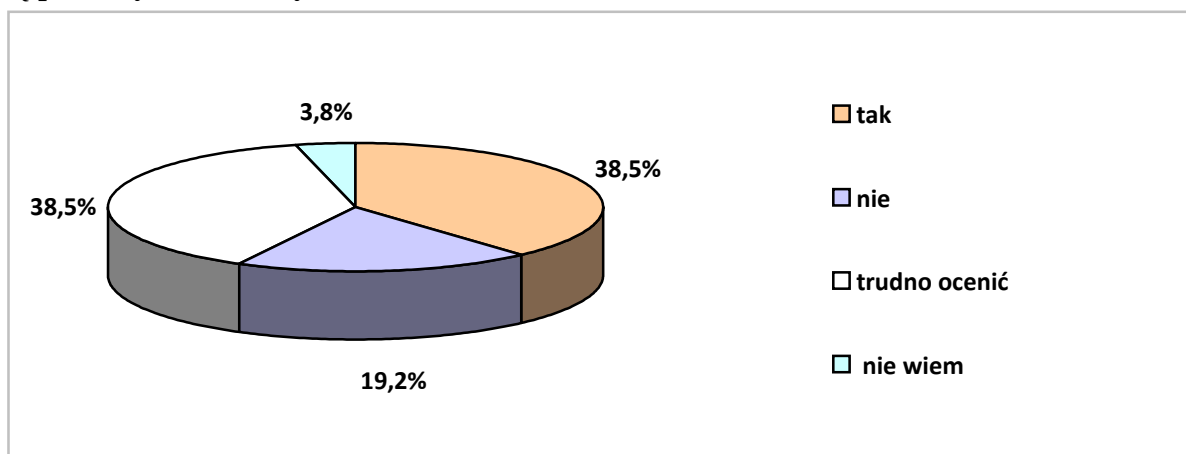
Stowarzyszenie realizowało także rządowy projekt ASOS (Aktywizacja Społeczna Osób Starszych), podczas którego organizowano zajęcia artystyczne, ruchowe, warsztaty prawidłowego odżywiania i diety w starszym wieku oraz wycieczki krajoznawcze.

Z przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania ankietowego wynika, że 10% uczestników badania wskazało problemy związane ze starzeniem się wśród najbardziej uwidaczniających się w gminie, prawie 18% uznało osoby starsze za grupę najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Jednocześnie 19,6% ankietowanych stwierdziło, że oferta wsparcia osób starszych w gminie jest niezadowalająca.

Odpowiadając na pytanie, jakie problemy i bariery najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali brak dostępu do lekarzy specjalistów, samotność, bariery architektoniczne oraz trudności komunikacyjne, a także problemy zdrowotne. Za równie ważne bolączki uznali niewystarczającą opiekę zarówno ze strony rodziny, jak i instytucji pomocowych, trudną sytuację materialną, brak zainteresowania oraz ofert kulturalnych i rekreacyjnych skierowanych do seniorów. Niektórzy ankietowani zwrócili również uwagę na brak wolontariuszy wspierających osoby starsze w ich codziennym życiu, ograniczone kontakty ze społeczeństwem, a także obojętność i niechęć wobec seniorów.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych, zawarto w ankiecie pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 38,5% badanych w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych, przeciwnego zdania było 19,2% ankietowanych. Jednocześnie 38,5% respondentów nie potrafiło ocenić tej kwestii, a opinii w tej sprawie nie wyraziło 3,8% uczestników badania.

Taki podział wskazań może sugerować, iż problemy osób starszych są dostrzegane przez jej mieszkańców, niemniej ocena działań adresowanych do seniorów nastęrcza

trudności. Być może pewnym wytłumaczeniem jest fakt, iż 85% uczestników badania to osoby poniżej 55 roku życia, a tylko 4% to osoby powyżej 65 roku życia, czyli najbardziej uwrażliwione na kwestie odnoszące się do grupy wiekowej, którą reprezentują. Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb osób starszych w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej. Szczególnie, że 19,6% ankietowanych stwierdziło, iż oferta wsparcia osób starszych w gminie jest niezadowalająca.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w gminie Ślemień mieszkało ogółem 489 osób niepełnosprawnych. Było wśród nich 227 kobiet i 262 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w gminie odnotowano 380 osób niepełnosprawnych prawnie i 109 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 14%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu wynika, że w latach 2013-2015 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w latach 2013-2015.

Tabela 41. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba rodzin	24	27	30
liczba osób łącznie w rodzinach	57	74	71

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu.

Należy dodać, że w 2015 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu wypłacił 148 świadczeń (na łączną kwotę 11 840 zł) w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żywcu, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom gminy Ślemień w latach 2013-2015.

Z danych tych wynika, iż w analizowanym okresie liczba wydanych orzeczeń wahała się (20 w 2013 r., 36 w 2014 r., 33 w 2015 r.), z roku na rok zwiększała się natomiast liczba orzeczeń wydanych dzieciom do lat 16. Liczba orzeczeń o znacznym i lekkim stopniu niepełnosprawności ulegała wahaniom, zaś liczba orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności systematycznie wzrastała. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 42. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy do lat 16	4	5	7
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	20	36	33
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	9	10	7
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	8	13	21
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	3	13	5

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żywcu

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Ślemień mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu, które dysponuje środkami na ich rehabilitację społeczną i zawodową. Z informacji zawartych w sprawozdaniu z działalności PCPR-u w Żywcu wynika, że w 2015 roku dofinansowano: uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,

likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami, zajęcia sportowe, kulturalne, rekreacyjne i turystyczne, zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, koszty działalności WTZ-ów, a także przeznaczono jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej. Do analizy nie przedstawiono szczegółowych danych dotyczących wysokości i rodzaju wsparcia przyznanego niepełnosprawnym mieszkańcom gminy Ślemień.

Na terenie powiatu żywieckiego funkcjonują także jednostki, z pomocy których mogą korzystać osoby niepełnosprawne umysłowo, są to: Poradnia Zdrowia Psychicznego w Żywcu, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Asertywność” w Żywcu, Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Upośledzonych Umysłowo w Pewli Wielkiej, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Gilowicach, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żywcu, Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych Ziemi Żywieckiej w Żywcu oraz Wspólnota „Wiara i Światło” przy Rzymskokatolickiej Parafii św. Floriana w Żywcu.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców o działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi najczęściej wymieniano poprawę dostępu do budynków użyteczności publicznej poprzez likwidację barier architektonicznych, ułatwienie dostępu do usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych i specjalistycznej opieki zdrowotnej, wspieranie zatrudnienia dzięki pozyskaniu środków unijnych na aktywizację zawodową, uruchomienie świetlicy terapeutycznej, zwiększenie pomocy finansowej, stworzenie miejsca spotkań i prowadzenie akcji integrujących ze społecznością lokalną oraz zorganizowanie wolontariuszy wspomagających niepełnosprawnych przy załatwianiu spraw życia codziennego.

W kolejnych pytaniach uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o ocenę realizowanych w gminie działań adresowanych do osób niepełnosprawnych.

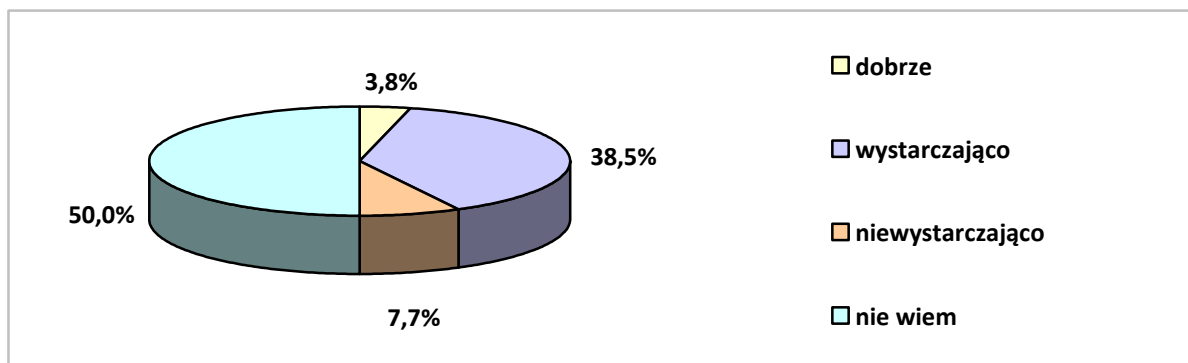
Zaledwie 3,8% ankietowanych dobrze oceniło realizowane w gminie działania na rzecz osób niepełnosprawnych, z kolei 38,5% respondentów uznało je za wystarczające. Niespełna 8% badanych stwierdziło, że są one niewystarczające. Należy przy tym zauważyć, że aż połowa pytanym nie wyraziła opinii na ten temat.

Odpowiadając na pytanie, czy gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi, połowa ankietowanych odpowiedziała twierdząco, natomiast nikt z ankietowanych nie stwierdził, że gmina takiego wsparcia nie zapewnia. Jednocześnie 26,9% badanych uznało tę kwestię jako trudną do oceny, a kolejne 23,1% nie miało zdania w tej sprawie.

Dostęp do usług rehabilitacyjnych dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie został pozytywnie oceniony przez prawie 31% respondentów. Tylko 3,8% badanych stwierdziło, że gmina tego dostępu nie zapewnia. Z kolei 19,2% ankietowanych nie było w stanie ocenić tej sprawy, a 46,2% mieszkańców w ogóle nie miało zdania na ten temat.

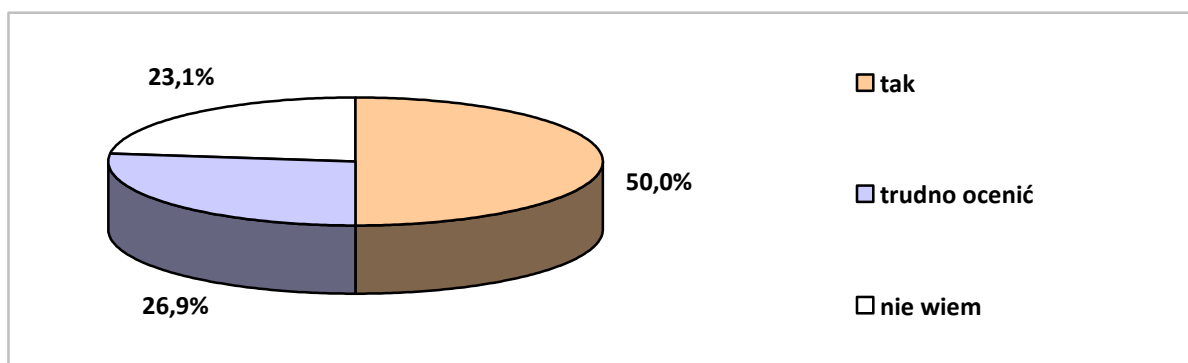
Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 20. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?

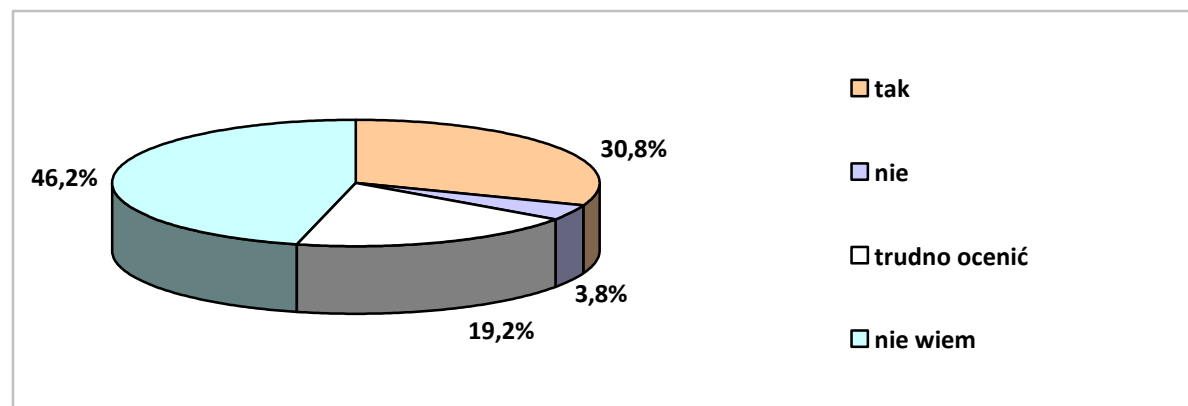
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Należy odnotować, iż problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w gminie na tyle istotne, że zauważa je większość mieszkańców. Jednocześnie 10,4% uczestników badania zaliczyło osoby niepełnosprawne i ich rodziny do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a 1,4% ankietowanych wskazało problemy wynikające z niepełnosprawności wśród najbardziej uwidaczniających się problemów w gminie. Wpływa stąd wniosek, że osoby niepełnosprawne w gminie nie są izolowane. Mogą liczyć na zrozumienie lokalnej społeczności i wsparcie instytucji pomocowych, choć w powszechnym odczuciu oferowane im wsparcie i podejmowane na ich rzecz działania nie są w pełni dostosowane do potrzeb.

Biorąc pod uwagę wszystkie dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych, zgromadzone na potrzeby tego opracowania diagnostycznego, trzeba zaliczyć tę kwestię do istotnych problemów społecznych, z jakimi muszą się zmierzyć instytucje pomocowe działające na terenie gminy.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: *mocne strony* i *słabe strony* to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a *szanse* i *zagrożenia*, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego. Obejmuje następujące obszary:

- **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność;**
- **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie;**
- **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;**
- **starość;**
- **niepełnosprawność;**
- **kapitał społeczny i ludzki.**

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• diagnozowanie problemu bezrobocia w gminie • stwarzanie przez samorząd gminy warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród jej mieszkańców • udział bezrobotnych z gminy w działaniach aktywizujących • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • prowadzenie działań służących przeciwdziałaniu ubóstwu • podejmowanie działań służących ograniczeniu zjawiska dziedziczenia biedy • organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • niewystępowanie w gminie zjawiska bezdomności • otwarcie przez Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu Lokalnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla mieszkańców gminy (czynny raz w tygodniu)	• ograniczone działania na rzecz zmniejszania bezrobocia wśród różnych grup wiekowych, w tym osób powyżej 45. roku życia • niedostateczne działania na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • brak działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących tworzyć nowe miejsca pracy • niedostateczne środki finansowe z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezrobotnych • ograniczone działania uwrażliwiające na problemy osób ubogich • brak środków umożliwiających tworzenie mieszkań socjalnych
szanse	zagrożenia
• niewzrastający poziom bezrobocia w gminie • dostosowana do oczekiwań osób bezrobotnych oferta działań aktywizujących • niezwiększająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy, wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych • ograniczanie bezrobocia w gminie dzięki pozyskiwaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • korzystanie z pomocy organizacji pozarządowych przez osoby bezrobotne • ograniczanie zjawiska ubożenia mieszkańców gminy • zmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie • włączanie się mieszkańców gminy w działania prowadzone na rzecz ubogich • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób ubogich	• brak podmiotów ekonomii społecznej, co ogranicza możliwości znalezienia zatrudnienia • niezaspokojone potrzeby osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • istniejące zapotrzebowanie na mieszkania socjalne

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin • odpowiedni dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • odpowiednia baza dydaktyczna zapewniająca właściwy rozwój uczniów • oferowanie uczniom przez placówki oświatowe w gminie zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do potrzeb dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołów interdyscyplinarnych • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie z gminy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • zapewnianie ofiarom przemocy dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie	• niewystarczający zakres wsparcia asystentów rodziny • brak możliwości skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego (jak np. świetlice środowiskowe) przez potrzebujące wsparcia dzieci i młodzież • brak w gminie organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin • niewystarczające działania propagujące idee wolontariatu wśród dzieci i młodzieży
szanse	zagrożenia
• słabnąca skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • malejąca liczba rodzin dysfunkcyjnych • zaspokajające potrzeby osób samotnie wychowujących dzieci wsparcie świadczone przez instytucje gminne • odpowiadający potrzebom dostęp do opieki przedszkolnej w gminie • pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej sytuacja finansowa gminy • niewzrastająca liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji pozarządowych • wpływanie na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie dzięki prowadzonemu w gminie poradnictwu	• nieadekwatne do potrzeb rodzin poradnictwo specjalistyczne • brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe) • niezaspokajająca oczekiwań uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych • niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • brak zaangażowania dzieci i młodzieży z terenu gminy w działania wolontariackie • niewystarczająca kadra pracująca z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie

i podejmowanym interwencjom • niezwiększająca się liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • malejąca liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • niewzrastająca liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • malejąca skala zjawiska przemocy w rodzinie • zmniejszanie się społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie	

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie w gminie działań edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych • diagnozowanie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie gminy programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki gminne współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym (jak np. policja, prokuratura, sąd) i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • prowadzenie przez samorząd gminy działań	• niezabezpieczanie dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i stomatologii • ograniczone działania propagujące zdrowy styl życia • brak w gminie grup lub instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień

na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • realizowanie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy bezpieczeństwa na drodze • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	
szanse	zagrożenia
• wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • zwiększający się poziom świadomości ekologicznej mieszkańców • zadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w gminie w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • zadowalające rezultaty leczenia odwykowego z uzależnień • wzrost świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych w gminie na temat zagrożeń uzależnieniami • niewzrastająca w gminie liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • zwiększająca się świadomości dzieci i młodzieży z gminy na temat zagrożeń uzależnieniami • wzrost świadomości negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne wśród dzieci i młodzieży • efektywne działania podejmowane na rzecz przeciwdziałania i ograniczania przestępczości • zwiększające się poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców • wzrost poziomu bezpieczeństwa drogowego na terenie gminy • angażowanie się mieszkańców w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	• niedostateczny dostęp mieszkańców gminy do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i stomatologii • niewystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie • nieobejmowanie pomocą grup i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych wszystkich osób z gminy zainteresowanych wsparciem • brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień • niewystarczająca liczba osób pracujących z osobami uzależnionymi

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • monitorowanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie	• nikłe działania na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych • niewystarczająca kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze

informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi wychodzenie do osób starszych z ofertą spędzania czasu wolnego zapewnianie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w domach pomocy społecznej uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych funkcjonowanie na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych (Koło Gospodyń Wiejskich, Związek Emerytów i Rencistów)	brak w gminie takich form wsparcia osób starszych, jak: kluby seniora, domy dziennego pobytu niestwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób starszych
szanse	zagrożenia
wystarczająca wiedza osób starszych o dostępnych formach pomocy niezwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych możliwość uzyskania przez osoby starsze wsparcia ze strony rodzin wystarczająca, w stosunku do potrzeb osób starszych, dostępność domów pomocy społecznej dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych	rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy wymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie niewystarczające zasoby gminne umożliwiające wzmocnienie potencjału osób starszych niedostateczny dostęp osób starszych z gminy do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu niedostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego w gminie ograniczone możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przez osoby starsze z gminy brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
monitorowanie liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy wystarczająca kadra pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz	niepodejmowanie działań w zakresie organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy brak na terenie gminy domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych nieprowadzenie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

informacji o wolnych miejscach pracy informowanie przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne)	niedostateczne działania zachęcające mieszkańców do prowadzenia działalności wolontariackiej na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych z gminy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy odpowiednia wiedza przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych zaspokajające potrzeby zasoby i możliwości gminy w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością wzrastające w społeczności gminy przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym	niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do usług rehabilitacyjnych nieadekwatna do potrzeb osób niepełnosprawnych liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia niewystarczający dostęp osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy do specjalistycznych usług opiekuńczych niedostateczny dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do domów dziennego pobytu brak w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne brak możliwości skorzystania z pomocy organizacji pozarządowych przez osoby niepełnosprawne

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy zauważanie potrzeb mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym stwarzanie przez gminę możliwości realizacji społecznikowskich pasji mieszkańców wspieranie przez gminę aktywności gospodarczej mieszkańców stwarzanie mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji upowszechnianie w gminie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej wystarczające zabezpieczenie finansowe realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej	niedostateczne działania propagujące wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych niepozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) brak w gminie przedsięwzięć (np. projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej) umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób dorosłych lub uniwersytet III wieku) nieprowadzenie przez organizacje pozarządowe działań na rzecz łagodzenia

• podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego • angażowanie się przedstawicieli Kościoła w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych	• i rozwiązywania problemów społecznych • ograniczone działania w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu
szanse	zagrożenia
• wpływ inicjatyw podejmowanych przez samorząd i instytucje gminy na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • otwartość społeczności lokalnej na kwestie integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu • aktywność społeczna mieszkańców gminy • wiedza mieszkańców gminy o możliwościach podejmowania inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • wzrastająca aktywność gospodarza mieszkańców gminy • wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej • niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • odpowiednie środki przekazywane przez gminę na skuteczną realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • wystarczające działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji gminnej kadry pomocy społecznej • pozytywny wpływ działalności przedstawicieli Kościoła na łagodzenie problemów społecznych w gminie	• niedostateczny dostęp mieszkańców do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej w gminie • brak możliwości poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie • niewystarczająca wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych • brak widocznego wpływu działalności organizacji pozarządowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie • niewielkie zainteresowanie mieszkańców gminy różnymi formami działalności wolontariackiej

Inne mocne i słabe strony w obszarach, które nie zostały objęte analizą	
mocne strony	słabe strony
• gotowość do współpracy międzyinstytucjonalnej • doskonaląca się kadra przedstawicieli różnych instytucji działających na terenie gminy • poparcie działań i współpraca z samorządem gminy	• brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań programowych • niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy
Inne szanse i zagrożenia w obszarach, które nie zostały objęte analizą	
szanse	zagrożenia
• przyjazna rodzinom polityka państwa	• postępujący zanik systemu wartości moralnych wśród młodzieży • kryzys wartości i rozluźnienie więzi rodzinnych

	• zanik bezpośrednich kontaktów między ludźmi na rzecz kontaktów pośrednich, np. telefonicznych, internetowych• migracje zarobkowe• starzenie się społeczeństwa• polaryzacja społeczeństwa – zwiększenie dystansu pomiędzy biednymi a bogatymi

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Ocena realizacji założeń strategii, dla której rok 2015 zamknął okres programowania, jak również wnioski płynące z tej oceny oraz uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Ślemień na lata 2016-2025. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań.

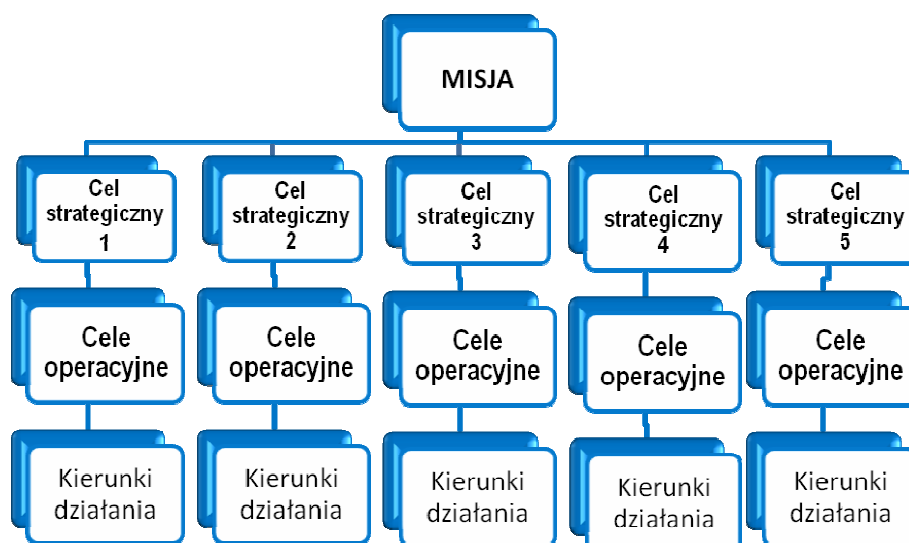
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ślemień na lata 2016-2025, jest następująca:

„Systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych w celu przeciwdziałania marginalizacji, patologiom społecznym, wykluczeniu oraz poprawy jakości życia mieszkańców gminy”.

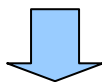
Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań

CEL STRATEGICZNY 1.:

Przeciwdziałanie problemom ubóstwa, bezrobocia i bezdomności z wykorzystaniem własnych zasobów i możliwości oraz pozyskanych środków zewnętrznych.

Cele operacyjne:

1. **Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom ubogim.**
2. **Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
3. **Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom ubogim:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich – organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażanie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, organizowanie wypoczynku, zapewnienie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
4. Wspieranie osób i rodzin ubogich pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.
5. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.
6. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy.

4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i pozostającymi bez pracy, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
5. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci, uwzględnianie równości płci w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych; opracowanie i realizacja lub współudział w realizacji projektów i akcji informacyjnych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy.
6. Podejmowanie działań zmierzających do tworzenia miejsc pracy na terenie gminy, m.in. poprzez wspieranie inicjatyw mieszkańców oraz promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów zewnętrznych.
7. Wspieranie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej.
8. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Monitorowanie zagrożeń mogących prowadzić do wystąpienia zjawiska bezdomności na terenie gminy.
2. Udzielanie w razie wystąpienia takiej potrzeby pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób ubogich i bezrobotnych objętych pracą socjalną,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych.

CEL STRATEGICZNY 2.:

Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu i jakości ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie.**
2. **Wsparcie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej.**
3. **Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.**
4. **Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu i jakości ich funkcjonowania:

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.

2. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
3. Podjęcie działań w celu tworzenia grup wsparcia dla rodzin problemowych.
4. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
6. Zatrudnianie, adekwatnie do potrzeb, asystentów rodziny oraz organizowanie szkoleń i projektów dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
7. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).
8. Wspierania różnych form opieki nad dziećmi do lat 3.
9. Integrowanie prowadzonych działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wsparcie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.
4. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.
6. Tworzenie, w miarę wystąpienia takiej potrzeby, grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

7. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju:

1. Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu kształcenia w placówkach oświatowych na terenie gminy.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce, m.in. przez wolontariuszy.
4. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego.
5. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
6. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, a także rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.
7. Podjęcie działań w celu organizacji świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży umożliwiających rozwój zainteresowań i oferujących wsparcie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia:

1. Promowanie zdrowia, zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Rozwój bazy rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców.
3. Zapewnienie mieszkańcom pełnego dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.
4. Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

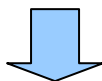
Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie,
- liczba interwencji przeprowadzonych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego i punktu konsultacyjno-terapeutycznego,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

CEL STRATEGICZNY 3.:

Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie, podejmowanie działań zmierzających do utrzymania tych osób w środowisku zamieszkania i zapewnienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. **Realizacja modelu „zdrowego starzenia się” – organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.**
2. **Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Realizacja modelu „zdrowego starzenia się” – organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
3. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych.
5. Podejmowanie współpracy z Kościołem oraz z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
6. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.

2. Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych w oparciu o dostępne informacje, jak i uwagi przekazywane przez organizacje skupiające osoby niepełnosprawne.
3. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach mających na celu zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.
4. Zintensyfikowanie działań zmierzających do likwidacji barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i otoczeniu domowym.
5. Podejmowanie inicjatyw mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat potrzeby zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków do uczestniczenia w życiu społecznym na równych prawach.
6. Organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, w tym organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
7. Popularyzowanie wolontariatu na rzecz wspierania osób niepełnosprawnych w codziennym życiu.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane GOPS-u oraz PCPR-u),
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,

- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY 4.:

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy.

Cele operacyjne:

- 1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.**
- 2. Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym.**
- 3. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich:

1. Realizacja projektów i kampanii społecznych, których celem jest umacnianie więzi sąsiedzkich i uwrażliwianie na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością.
2. Monitorowanie środowiska szkolnego oraz podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym.
3. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat przestępczości i jej skutków.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym:

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji z uczniami, dbałość o właściwy klimat umożliwiający rozwój inteligencji emocjonalnej uczniów i stworzenie przyjaznego środowiska szkolnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy:

1. Podejmowanie przez jednostki gminy współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
2. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę chodników i oświetlenia.
3. Podejmowanie działań o charakterze prewencyjnym przez uprawnione służby w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez samorząd i mieszkańców.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Straż Pożarna, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

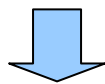
Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym wśród nieletnich,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

CEL STRATEGICZNY 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. **Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej.**
2. **Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.**
3. **Wspieranie dialogu społeczności lokalnej z władzami samorządowymi.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie niezbędnych środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Poprawa obsługi klientów pomocy społecznej poprzez dostosowanie struktury kadrowej i warunków lokalowych do bieżących potrzeb.
3. Rozwój usług elektronicznych.
4. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pracy na rzecz rodziny.

5. Zapewnienie mieszkańcom informacji o dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej na stronach internetowych oraz w postaci broszur i ulotek.
6. Wypracowanie platformy informacyjnej o dostępnych formach wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ich rodzin jako elementu współpracy różnych podmiotów.
7. Podejmowanie działań promocyjnych mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej w środowisku lokalnym.
8. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego:

1. Inicjowanie działań zmierzających do szerszego włączenia się mieszkańców w życie społeczne gminy poprzez udział w istniejących organizacjach pozarządowych oraz zachęcanie do tworzenia nowych podmiotów trzeciego sektora.
2. Opracowywanie i realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Wspieranie dialogu społeczności lokalnej z władzami samorządowymi:

1. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
2. Poszerzenie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze gospodarczym i społecznym.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy i wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba spotkań mieszkańców z władzami samorządowymi gminy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ślemień na lata 2016-2025 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez Zespół Oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół Oceniający, w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego

Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. POGNOZA ZMIAN

Zmianą społeczną, jak definiuje to Piotr Sztompka, autor licznych opracowań z zakresu socjologii, skupiający swoje zainteresowania naukowe wokół zagadnień zmian społecznych oraz koncepcji systemu społecznego, jest „(...) różnica między stanem systemu społecznego (grupy, organizacji) w jednym momencie czasu i stanem tego samego systemu w innym momencie czasu. Stan wcześniejszy i stan późniejszy różnić się mogą pod różnymi względami. Po pierwsze – może nastąpić zmiana składu systemu (...) Po drugie – może nastąpić zmiana struktury systemu (...) Po trzecie – może nastąpić zmiana funkcji pełnionych przez elementy systemu (...) Po czwarte – może nastąpić zmiana granicy systemu (...) Po piąte – mogą nastąpić zmiany w otoczeniu systemu..”¹ Zmiana społeczna oznacza przejście od jednego stanu systemu do drugiego.

Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinna przyczynić się m.in. do:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo,

¹ Piotr Sztompka, *Stawanie się społeczeństwa: pomiędzy strukturą a zmianą*, (w:) Joanna Kurczewska (red.), *Zmiana społeczna. Teoria i doświadczenia polskie*, Warszawa 1999, IFiS PAN, ss. 41-42.

- zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby osób bezrobotnych,
- eliminowania zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- polepszenia dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,
- zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia,
- zapobiegania wykluczenia cyfrowego osób starszych,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zapobiegania patologiom wśród nieletnich,
- umocnienia współpracy sąsiedzkiej w walce z przestępczością,

- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze,
- podniesienia poziomu profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- podniesienia poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach.

4. RAMY FINANSOWE

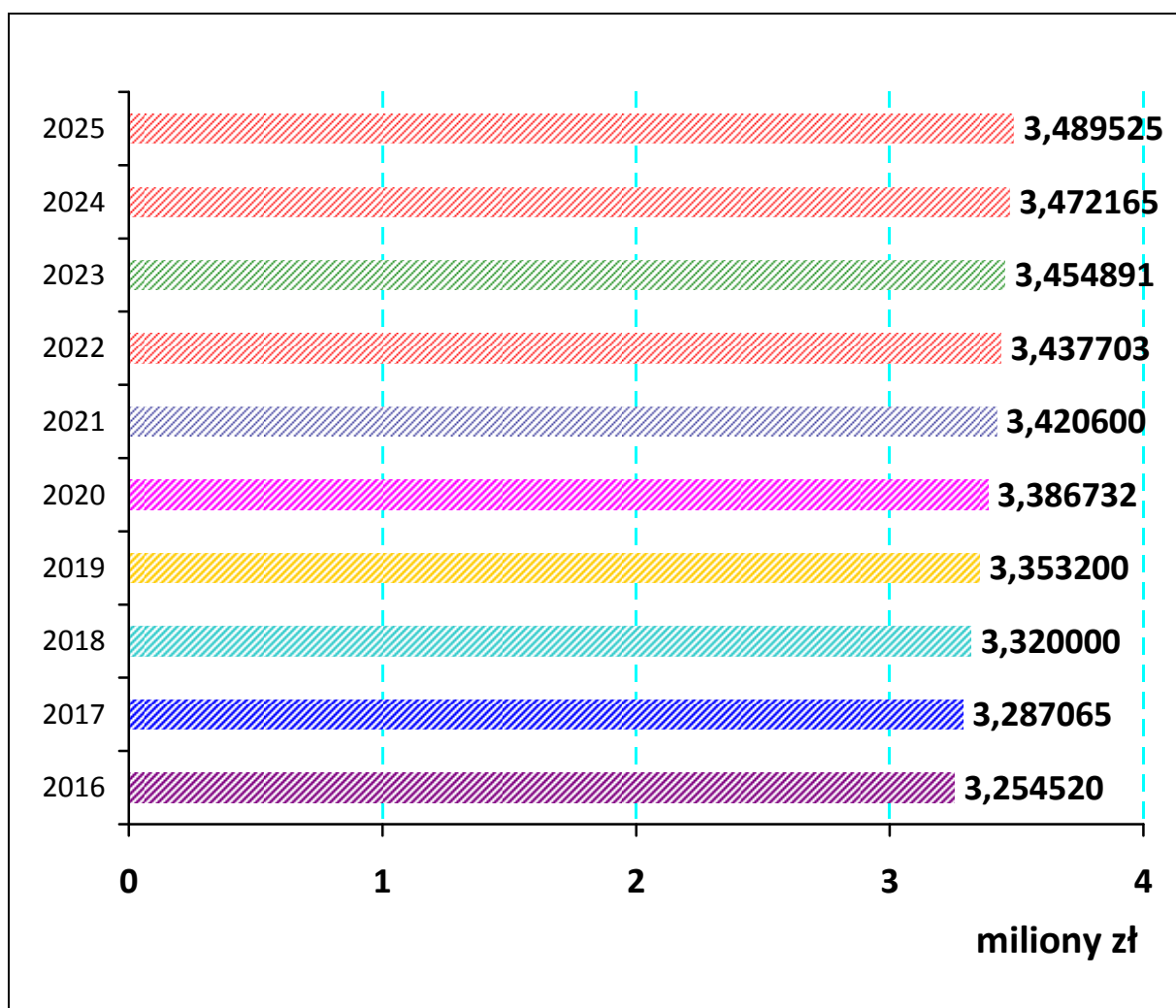
Ustawa o pomocy społecznej (art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 43. Ramy finansowe realizacji Strategii w latach 2016-2025

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:				
2016	2017	2018	2019	2020
3.254.520	3.287.065	3.320.000	3.353.200	3.386.732
2021	2022	2023	2024	2025
3.420.600	3.437.703	3.454.891	3.472.165	3.489.525

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

Wykres 23. Wielkość wydatków zaplanowanych na realizację zapisów strategii

5. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ślemień będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego pozyskają i znajdą środki umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami.

5.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ślemień na lata 2016-2025 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny,
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
5. Wieloletni Program Osłonowy w Zakresie Dożywiania „Pomoc Gminy w Zakresie Dożywiania”,
6. Program współpracy gminy Ślemień z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

5.2. PROJEKTY

Projekty, które mogą być realizowane w ramach strategii, odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ślemień na lata 2016-2025 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących na terenie gminy, jak i tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii	6
Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań.....	104

Tabele

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2013-2015	27
Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2013-2015	27
Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2013-2015	28
Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2015 roku.....	29
Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne.....	30
Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2013-2015.....	31
Tabela 7. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2013-2015.....	31
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2013-2015.....	31
Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2013-2015	33
Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015	33
Tabela 11. Placówki kultury w gminie w 2015 roku	35
Tabela 12. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2015 r.	38
Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2015 roku	38
Tabela 14. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2015 roku	38
Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2015 roku	39
Tabela 16. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w gminie w 2015 r.	42
Tabela 17. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku	46
Tabela 18. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku	47
Tabela 19. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2013-2015	48
Tabela 20. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2013-2015	49
Tabela 21. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2015 roku	49
Tabela 22. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2015 roku	49
Tabela 23. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2013-2015	50
Tabela 24. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2013-2015	51
Tabela 25. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2013-2015	52
Tabela 26. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2013-2015.....	53
Tabela 27. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2013-2015	54
Tabela 28. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać mieszkańcy gminy.....	56
Tabela 29. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2013-2015	57
Tabela 30. Organizacje pozarządowe w gminie w 2015 roku.....	58
Tabela 31. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2015 roku.....	59
Tabela 32. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015	64
Tabela 33. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2013-2015	64
Tabela 34. Bezrobotni w gminie na koniec 2015 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.....	64
Tabela 35. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2013-2015 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	69
Tabela 36. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w latach 2013-2015 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	69
Tabela 37. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2013-2015	78
Tabela 38. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2013-2015	79
Tabela 39. Nieakceptowalne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w otoczeniu przedszkolnym i szkolnym oraz rodzinnym dzieci i uczniów w roku szkolnym 2014/2015.....	84

Tabela 40. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2013-2015	88
Tabela 41. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015	92
Tabela 42. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2013-2015.....	92
Tabela 43. Ramy finansowe realizacji Strategii w latach 2016-2025	120

Wykresy

Wykres 1. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?.	35
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w gminie?	36
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie?	36
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w gminie?.....	37
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia funkcjonowanie służby zdrowia w gminie?.....	40
Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?.....	43
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	45
Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?.....	60
Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?	61
Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?	62
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	67
Wykres 12. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych?.....	67
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	72
Wykres 14. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?.....	72
Wykres 15. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?	80
Wykres 16. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?.....	81
Wykres 17. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?.....	82
Wykres 18. Jak Pani/Pan ocenia działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	87
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	90
Wykres 20. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?	94
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?	94
Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?	94
Wykres 23. Wielkość wydatków zaplanowanych na realizację zapisów strategii	121